

KJETIL SØRLIE

DEMOGRAFI OG MOBILITET I MØRE OG ROMSDAL

Flyttebalanser, aldersskjevheter og
framtidutsikter

NOTAT
2003:101

Tittel: **Demografi og mobilitet i Møre og Romsdal.**
Flyttebalanser, aldersskjevheter og framtidsutsikter

Forfatter: Kjetil Sørлие

NIBR-notat: 2003:101

ISSN: 0801-1702
ISBN: 82-7071-407-0
Prosjektnummer: O-2021
Prosjektnavn: Demografisk utvikling i Møre og Romsdal

Oppdragsgiver: Møre og Romsdal fylkeskommune

Prosjektleder: Kjetil Sørлие

Referat: Møre og Romsdal har hatt netto utflytting gjennom ungdomsfasen og netto innflytting av småbarnsfamilier gjennom mange år. Fylket har en nokså homogen utvikling de fleste steder. Ungdomsutflyttingen har gradvis økt noe, og innslaget av unge voksne i alder 25-40 år har derfor avtatt litt gjennom siste generasjon. Møre og Romsdal har tidligere hatt høyere barneinnslag enn nå, fordi en økende andel av landets barnekull vokser opp i storbyområdene. Innslaget av eldre øker, dels på grunn av høyere levealder enn i landsbefolkningen, dels på grunn av flyttetap i den unge voksenbefolkningen. Et utsiktsbilde fram mot 2012 viser at tilbakegangen i aldersgruppen 25-40 år ikke ligger an til å bli noe større enn i landsbefolkningen, men at det ligger an til betydelig mindre vekst i familiegruppene enn i landet som helhet. Notatet tar for seg hvordan demografiske strukturer og flytteatferd slår ut i ulike deler og regioner i fylket. Sunnmøre styrker sin posisjon, mest på bekostning av Romsdal. Nordmøre har imidlertid svakest demografisk vekstkraft.

Sammendrag: Norsk
Dato: Januar 2003
Antall sider: 36

Utgiver: Norsk institutt for by- og regionforskning
Gaustadalléen 21, Postboks 44 Blindern
0313 OSLO

Vår hjemmeside: <http://www.nibr.no>

Telefon: 22 95 88 00
Telefaks: 22 60 77 74
E-post: nibr@nibr.no

Org. nr. NO 970205284 MVA
© NIBR 2003

Forord

Notatet er laget på oppdrag fra Møre og Romsdal fylkeskommune. Ved siden av dette notatet foreligger det innenfor samme prosjekt et notat også fra Møreforskning. Notatene har felles hovedtittel, og er blitt produsert som et samarbeid mellom NIBR og Møreforskning. I prosjektet er det gjort analyser basert på SSBs koblede flyttehistoriemateriale.

Notatet tar for seg demografiske hovedtrekk for ulike regioner i Møre og Romsdal. Det refereres til situasjonsbilder og utviklingsforløp som ikke eksplisitt er dokumentert i notatet. Det foreligger imidlertid et dokumentasjonstillegg, hvor figurer og tabeller for alle regioner ligger samlet. Selv om dette i overveiende grad kun er arbeidsmateriale, kan det bestilles hvis det ønskes. Ved grundig gjennomgang av notatet vil det være en fordel å ha dokumentasjonsmaterialet tilgjengelig.

Oslo, januar 2003

Ove Langeland
Forskningssjef

Innhold

Forord	1
Sammendrag	3
1 Innledning	6
1.1 Tre gjennomgangstema	7
2 Møre og Romsdal fylke.....	9
3 Nordmøre	14
3.1 De tre økonomiske regionene på Nordmøre.....	16
4 Romsdal	20
5 Sunnmøre	23
5.1 Ålesund økonomiske region og Ålesundsregionens utviklingsselskap.....	25
5.2 Samarbeidsregionen SSR, med Ulsteinvik og Ørsta/Volda	28
6 Seks kommunegrupper etter hovednæring.....	32
7 Avslutning.....	36

Sammendrag

Kjetil Sørli

Demografi og mobilitet i Møre og Romsdal

Flyttebalanser, aldersskjevheter og framtidssutsikter

NIBR-notat 2003:101

Møre og Romsdal fylke mister i det lange løp 15-20 prosent av ungdomskullene på grunn av flytting i løpet av fasen fra de er 15 til de er blitt 35 år. Flyttetapet har vært litt større for kvinner enn for menn, men kjønnsforskjellene er i ferd med å utjevnes. Dette skjer ved at flyttetapet for menn øker og ikke ved at tapet for kvinner er blitt mindre. Til sammen har det derfor vært en svak økning i flyttelekkasjene ut av fylket gjennom ungdoms- og etableringsfasen. Etter utviklingen for de etterfølgende årskullene som ennå ikke er ferdige med denne fasen å dømme, ser det imidlertid ikke ut til at økningen vil fortsette. I så fall må det bli mer fraflytting på høyere alderstrinn enn det har vært til nå.

Flyttelekkasjene gjennom ungdoms- og etableringsfasene er større på Nordmøre enn i fylket ellers. Det har vært større lekkasjer på Sunnmøre enn i Romsdal, men dette er nå i ferd med å jevne seg ut. Etter flytteatferden til årskullene som i 2002 er i slutten av 20-årene å dømme, ser det ut til at det er Sunnmøre som i framtiden kan få de minste flyttelekkasjene over livsløpet fra barn til voksen.

Ved å se på lekkasjer og gevinster som følge av barneflytting fra kullene blir født til de er 15 år, får vi rendyrket effektene av familieflytting inn og ut av fylket. Flytting innenfor foreldregenerasjonen tar også med seg atferden til enslige og andre personer uten barn. Flyttingene gjennom barnefasen viser at fylket til sammen får en gevinst på 2-5 prosent vekst i kullstørrelsene, og at denne har vært økende. Flytting for barnekull som ennå ikke har fylt 15 år, viser at denne økningen ligger an til å fortsette, og også kan skyte litt fart. Spesielt gjelder det for barna som i 2002 ennå ikke hadde begynt på skolen.

Dette gjelder i alle de tre fogderiene i fylket. Det er imidlertid bare på Sunnmøre at familieflyttingene har gitt økte gevinster i 15-årsperspektivet (gjennom aldersfasen 0-15 år). På Nordmøre har flyttegevinsten vært avtakende og i Romsdal har den til nå vært liten og uendret. Det ligger imidlertid an til økende flyttegevinster gjennom barnefasene i alle de tre områdene.

Utviklingen hittil har ikke bidratt til å bedre barneinnslagene i fylket. En stadig økende andel av landets barn vokser opp i de store byområdene, og Møre og Romsdal får avtakende andeler, til tross for økt familieinnflytting. Dette har å gjøre med at barnekullene i økende grad fødes utenfor fylket. Møre og Romsdal har fra gammelt av hatt høye barneinnslag, på grunn av at fruktbarheten har vært høyere i fylket enn i landet ellers. Det siste gjør seg fortsatt gjeldende, men barneinnslaget har likevel avtatt gjennom siste generasjon, og innslaget av kullene som i 2002 er i alder 0-7 år er ikke noe større enn i landsbefolkningen.

Høyere fruktbarhet enn i landet ellers og noe familieinnflytting til tross, barneinnslagene avtar fordi flyttelekkasjene gjennom ungdoms- og etableringsfasene taper ut innslaget av unge voksne, altså størrelsen på de potensielle foreldregruppene. Dette virker sterkere i det lange løp. Slik har det vært lenge, men det er først for de aller yngste fødselskullene at vi har fått den første underrepresentasjonen av barn i fylkesbefolkningen.

Generelt: Barnekullene har tradisjonelt vært overrepresentert i distriktsbefolkningen og underrepresentert i bybefolkningen. Med dagens barnegenerasjon er dette i ferd med å snu, grunnet flytteomfordelingen over livsløpet fra barn til voksen gjennom mange generasjoner. De regionale fruktbarhetsforskjellene i landet har demmet opp for denne vedvarende flytteeffekten fram til nå. Omslaget gjør seg gjeldende i alle deler av landet. I Møre og Romsdal har nedslaget kommet senere enn i mange andre distriktsfylker, som sagt på grunn av økende familieinnflytting og høy fruktbarhet. Det er spesielt utviklingen på Sunnmøre som har forsinket denne prosessen i Møre og Romsdal.

Fylket har litt lavere dødelighet enn landet ellers, men det gjelder kun på Sunnmøre og i Romsdal. Det er imidlertid ikke lav dødelighet som er hovedforklaringen på at fylket i løpet av siste generasjon har utviklet en mer aldrende befolkning, med økende innslag av personer i alder 60-90 år. Dette skyldes at dagens pensjonister i større grad lokaliserte seg i fylket da de var unge, enn de som yngre har gjort etterpå. Fylket har alltid hatt svært høye innslag av personer over 90 år. Dette skyldes mye den lave dødeligheten, men også at den generasjonen av eldre som har dødd ut i løpet av de siste 25 årene, var svært stor. Den ble født i en periode på 1800-tallet da fruktbarheten på Vestlandet og langs kysten var svært høy, sammenlignet med i innlandet og på Østlandet.

I løpet av kommende tiår (2002-2012) vil det bli færre mennesker i alder 25-40 år på landsbasis. Grunnen er de små fødselskullene født på 1970- og 80-tallet. Nedgangen ligger på landsbasis an til å bli 15-20 prosent på mange alderstrinn omkring 30 år, noe som vil redusere og dimensjonere ned aktivitetsnivå og etterspørsel på mange sentrale samfunnsområder. Ikke minst vil etterspørselen etter varer og tjenester forbundet med familieetablering og til nyrekruttering innenfor arbeid og næringsliv bli berørt. For Møre og Romsdal som helhet ser nedgangsutsiktene ut til å være av samme størrelsesorden som på landsnivå. Etter størrelsen på årskullene å dømme ligger det imidlertid an til en betydelig større nedgang på Nordmøre og mindre nedgang enn på landsbasis på Sunnmøre. For Romsdal peker utsiktene også mot en noe kraftigere vekstsvikt enn i landsbefolkningen. Kommer det en bedring i flyttelekkasjene for disse årskullene, slik vi antydte at det kunne ligge an til innledningsvis, vil disse utsiktsbildene kunne bli moderert. Økende flyttelekkasjer gjennom ungdomsfasene vil imidlertid forsterke nedgangsutsiktene ytterligere.

De største avvikene fra landsutsiktene skriver seg fra familiegruppene i fylket. På landsbasis vil det bli en vekst både av tenåringer og av personer i alder 40-50 år. Denne veksten ligger Møre og Romsdal an til å få svært lite av. Grunnen er de økende flyttelekkasjene gjennom ungdoms- og etableringsfasen for de årskullene som nå har barn under ti år, i kombinasjon med at fruktbarheten i fylket gradvis har beveget seg nærmere landsgjennomsnittet det siste tiåret. Utslagene er mye sterkere på Nordmøre enn i de andre delene av fylket. På Nordmøre ligger det an til sterk tilbakegang også i disse gruppene, spesielt i aldersgruppen 40-50 år. Romsdal peker seg ut med sterkere vekstkraft i barnegruppen enn de øvrige fogderiene.

Veksten for den middelaldrende delen av befolkningen er stor på landsbasis, grunnet de store kullene i etterkrigs generasjonen. Her ligger Møre og Romsdal an til å få litt sterkere vekst enn landet som helhet, spesielt gjelder det Romsdal. Det kommer til en sterk nedgang i tallet på pensjonister i alder 70-85 år, denne får fylket med samme styrke som i

landsbefolkningen. Nedgangen her blir størst på Nordmøre og minst på Sunnmøre. Veksten av eldre over 85 år ligger an til å bli noe mindre i fylket enn på landsbasis. Dette henger sammen med at de eldre er overrepresentert i utgangspunktet.

Notatet går gjennom situasjon og utvikling for fylket og de tre fogderiene, og kommenterer de demografiske forholdene for ulike regioner innenfor disse. Fylket er inndelt i sju økonomiske, tre på Nordmøre og tre på Sunnmøre, og en i Romsdal. Gjennomgangen for Romsdal blir dermed sammenfallende med behandlingen av Moldes økonomiske region, selv om den sistnevnte også rommer to av kommunene på Nordmøre. Dette gjøres det ikke noe stort poeng ut av.

Gjennomgangen dekker også situasjon og utviklingstrekk for de fire interkommunale samarbeidsorganene i Møre og Romsdal. For Nordmøre og Romsdal er disse sammenfallende med fogderiene. På Sunnmøre er det slike organer, hvorav den ene med to kommuner unntatt er sammenfallende med Ålesund økonomiske region. Disse behandles derfor under ett. Samarbeidsorganet ytterst på Sunnmøre omfatter de to andre økonomiske regionene, mens de to kommunene Sykkylven og Stranda ikke inngår i noe samarbeidsorgan. Noen sporadiske kommentarer forbeholdes disse to kommunene separat.

Møre og Romsdal er i følge sin demografi et typisk distriktsfylke og vil i følge sine utsikter fortsette å være det også i årene som kommer. Denne konklusjonen trekkes selv om en økende andel av fylkets befolkning i framtiden vil bli å finne i byområdene. Litt om byene: Etter en næringsinndeling plasseres en drøy tredel av befolkningen i en gruppe som er preget av varehandel, hotell- og restaurantnæring, og forretningsmessig tjenesteyting. Dette er i store trekk bykommunene Ålesund, Molde og Kristiansund med noen nære nabokommuner. En analyse av disse byområdene samlet viser ikke vesensforskjellige utviklingstrekk og strukturer, til forskjell fra fylket for øvrig. Flyttelekkasjene er 5-10 prosent gjennom ungdomsfasen, mot 15-20 prosent for fylket som helhet. Årskull på 20-årstrinnene ligger imidlertid an til å få langt mindre flyttelekkasjer enn forgjengerne, vi ser ikke bort fra at det kan være flyttegevinster i vente når disse kullene kommer opp i 30-årene. Gjennom barne- og familiefasene var det flyttelekkasje tidligere. For dagens tenåringer er det blitt gevinst, men ikke større enn i fylket ellers. Byene i Møre og Romsdal ligger an til å få mindre tilbakegang i den unge voksenbefolkningen enn landet som helhet i det kommende tiåret.

Barneinnslaget i byene er redusert omtrent like mye som i fylket ellers, og den unge voksgenerasjonen er også mer underrepresentert der enn for en generasjon siden. Eldreinnslagene har også her økt. Aldersstrukturen i byområdene sett under ett er likevel ikke typisk distriktspreget, men mer preget av å likhet med landsbildet. Det går imidlertid en generasjonslinje gjennom befolkningen i byene, preget av at personer i 70-årene, deres barn i 40-årene og deres barnebarn omkring 20 år er overrepresentert. Slik var tendensen også en generasjon før, da så vi også høyere innslag av oldeforeldrene til dagens 20-åringer. Utsiktsanalysen viser at barna som vil fødes det kommende tiåret i byområdene ligger an til å få en mindre tilbakegang enn både landet og fylket ellers. For mellomgenerasjonen, som utgjøres av dagens barnefamilier, er det imidlertid mindre vekst i sikte enn på landsnivå, men utsiktene for byene er mer positive enn for fylket.

1 Innledning

Dette notatet er laget på oppdrag fra Møre og Romsdal fylkeskommune. Ved siden av dette notatet, som beskriver og til dels analyserer en del hovedtrekk og demografiske prosesser bak flytte- og befolkningsutviklingen i ulike deler av Møre og Romsdal, foreligger det også et notat fra Møreforskning som mer inngående tar for seg en del av de sosiale kjennetegnene ved flytteprosessene i fylket. Under felles hovedtittel, "Demografi og mobilitet i Møre og Romsdal", tar dette notatet for seg overordnede makrotrekk ved folketallsutviklingen, mens notatet fra Møreforskning er en analyse basert på mer detaljert informasjon ved de individuelle flyttekarrierene for en del årskull, fulgt fra de var barn til de var etablerte som voksne i 35-årsalderen. Undertittel er "Flyttehistoriene til årskulla fødte 1955-1964", skrevet av Finn Ove Båtevik. Alle personer fra disse årskullene, som har vært registrert bosatt i fylket fra de var 15 til 35 år, inngår i undersøkelsen. Datakilde er SSBs koblede flyttehistoriemateriale. Prosjektene er utført som et samarbeid mellom NIBR og Møreforskning.

Undertittelen i det foreliggende notatet, "Flyttebalanser, aldersskjevheter og framtidsutsikter", er en nokså presis beskrivelse av hvilke demografiske indikatorer og prosesser som her blir belyst. For fylket som helhet og for et sett regionale inndelinger innenfor fylket kommenteres informasjon om forløp og situasjon fram mot inngangen til 2002. I utsiktsanalysen kastes et blikk ti år fram mot 2012. Hvilke regionale inndelinger som blir brukt, framgår av de tre kapitlene for Nordmøre, Romsdal og Sunnmøre.

Som et tillegg til notatet foreligger det også et dokumentasjonsnotat med en del tabeller og figurer. Dette er i hovedsak et arbeidsmateriale, laget som grunnlag for tekst og analyse. Notatet er laget slik at det kan leses uten at man må støtte seg til denne nokså omfattende dokumentasjonen. For en grundig gjennomlesing er det imidlertid en fordel å kunne konsultere figurer og tabeller underveis. Ikke minst vil det kunne utdype forståelsen for de demografiske prosessene og de dynamiske mekanismene som gjør seg gjeldene for folketallsutviklingen. Vi vil imidlertid ikke underslå at det krever litt arbeid å sette seg inn i dokumentasjonsmaterialet. Det meste er bygget opp omkring metoder og framstillingsgrep, presentert i boka "Regional demografi" (av Kjetil Sørli – utgitt på Tano-Aschehoug i 1995).

Notatet er bygget opp som en gjennomgang fra region til region. På den måten har det ikke falt naturlig å gjøre mange sammenligner mellom de ulike regionene. Likevel er en del av hovedforskjellene mellom Nordmøre, Romsdal og Sunnmøre sporadisk blitt kommentert. Dokumentasjonstillegget er bygget opp annerledes enn notatet. Der er tabeller og figurer samlet på tema, med dokumentasjonen for de enkelte regionene liggende fortløpende.

1.1 Tre gjennomgangstema

For hver region er det tre tema som fortløpende blir belyst. Indikatoren for **flyttebalanse** er gitt i form av mål for folketallsutviklingen over livsløpet for en så lang serie av årskull at også utviklingen i generasjonsperspektiv framkommer. Negative flyttebalanser omtales som **flyttetap** eller **flyttelekkasje**, positive balanser omtales som **flyttegevinst**. Det er en entydig korrespondanse mellom flyttebalansene målt gjennom aldersfasen 15-35 år, og de analyser som er gjort av flytting gjennom samme fase i notatet fra Møreforskning.

Dokumentasjonene er framstilt i tabellform. For alle årskull innenfor en generasjon er det tatt utgangspunkt i kullstørrelsen på et fast alderstrinn. Vi følger så tallforløpene over livsløpet videre ved å skalere oppgang og nedgang fra trinn til trinn mot størrelsen på utgangstrinnet, som er satt lik 100. På den måten oppnår vi å få løpende oversikt over den langsiktige befolkningsutviklingen i en region i stor detalj, både over livsløpet og langs generasjonsaksen. Livsløpsutviklingen fanges opp ved å følge linjene i tabellen, mens utviklingen fra årskull til årskull gjennom utvalgte aldersfaser kan studeres i kolonnene.

For alle regioner er det laget oversikter som dekker barnefasen, med utgangspunkt i folketallet fra fødselen av, og som følger årskullene gjennom ungdoms- og voksenalderen fra 15 år og oppover. For fylket og de tre fogderiene er det også hentet ut dokumentasjon av forløpet gjennom middelalderfasen fra 35-årstrinnet av, og for fasen som går fra 55 år og oppover. Tabellene følger de første kullene i hver generasjon gjennom aldersfaser av 30 års lengde, og de etterfølgende fram til det alderstrinnet de sto på ved inngangen til 2002. For den yngre delen av befolkningen det kun flyttebalanser som fanges opp på denne måten. For de eldre (fra 55 år og oppover) måler indikatoren nesten utelukkende effekter av dødelighet. Her dokumenteres det tydelig hvordan avtakende dødelighet og høyere overlevelse gjennom ulike eldrefaser slår inn i befolkningsutviklingen. Dødelighetsutviklingen er ikke noe hovedtema i dette notatet, men vi har knyttet en del kommentarer til dette likevel, spesielt i framstillingen for de tre fogderiene som region sett under ett.

Det andre tema er **de regionale aldersskjevhetene**. Ved å se på alderssammensetningen i de ulike regionene, er det mulig både å tolke de langsiktige utviklingstrekkene og å si noe om hva disse kan implisere for utviklingen videre. Vi ser her på aldersinnslagene i befolkningen for to år med 25 års mellomrom, og kommenterer endringer oppstått i løpet av en generasjon. Ved hjelp av indekser for aldersskjevhet, som måler avvikene fra aldersstrukturen i landsbefolkningen, vil vi få identifisert mer eller mindre typiske regionale mønstre. I Møre og Romsdal har de fleste bilder over aldersskjevhet et såkalt typisk distriktspreg. Hva dette består i blir beskrevet fortløpende, samtidig som også typiske endringer i mønstrene i løpet av de 25 årene fra 1977 til 2002 blir kommentert.

Aldersskjevhetene er framstilt ved hjelp av figurer i dokumentasjonen. For hvert av de to årene er innslaget i regionen på hvert enkelt alderstrinn målt i forhold til tilsvarende aldersinnslag i landsbefolkningen. Figurene viser dermed hvilke aldersgrupper som er underrepresentert og hvilke som er overrepresentert i hver region, og ved å legge grafene for de to årene i samme figur, framkommer det også for hvilke aldersgrupper skjevhetene har økt, og for hvilke der er blitt mindre, og eventuelt skiftet fra over- til underrepresentasjon eller omvendt. Størst endringer av denne type finner vi for barnekullene. Det har skjedd en forsert økning i barnetallsentraliseringen i landet siden midt på 1980-tallet. Det ligger generelle forklaringer bak. Nedslagene har kommet nesten alle steder, som vi skal se også i Møre og Romsdal.

Tredje og siste indikator er **utsikter til vekst og fall** på ulike deler av aldersskalaen, sett fra 2002 til 2012. Det enkleste målet for å studere hva som ligger i de demografiske

kortene, er å betrakte forholdet mellom kullstørrelser målt på samme alderstrinn. Har en region 14 prosent færre nyfødte barn i år enn for ti år siden, ligger det an til å bli 14 prosent færre tiåringer i regionen om ti år. For at dette utsiktsbildet skal slå til, må flyttelekkasjen eller flyttegevinsten gjennom barnefasen fra 0 til 10 år, repeteres fra det første til det siste barnekullet. Slik sett er det en direkte forbindelse mellom de utsiktsanslagene som notatet presenterer, og dokumentasjon og tolkning av flyttebalansene. Gjennom aldersfaser der tap og gevinst er stabile fra kull til kull, har utsiktsanalysene størst troverdighet som ”spådom”. Det er imidlertid ikke noe hovedpoeng å spå. Utsiktsanslagene består i å fortelle hva som ligger i kortene.

I dokumentasjonen er disse anslagene framstilt figurlig. For hver region er det laget to grafer som viser forventningene i regionen og på landsnivå. På den måten får vi fortalt, ikke bare hvor på aldersskalaen det ventes oppgang eller nedgang, men også hvordan dette skiller seg fra forventningen på landsnivå. Landsutsiktene blir kommentert for seg i første kapittel, der utsiktene for fylket som helhet presenteres.

Som antydnet ovenfor vil et utsiktsanslag i tiårsperspektiv endre seg litt over tid, når flyttebalansen for etterfølgende årskull avviker fra balansen for det forgjengerkullet som det sammenlignes med. Til dette notatet er det gjort en analyse av hvordan utsiktene så ut ti år tidligere (utsikt fra 1992 til 2002), og av hvordan justeringene av den naturlige vekstkraften har endret seg fra år til år i løpet av denne tiårsperioden. På mange alderstrinn er det kun små justeringer som oppstår, da flyttebalansen gjennom de tilhørende tiårige aldersfasene viser å være ikke så aller verst stabile. Det gjelder de aldersfasene der det ikke er så mye flytting, og det gjelder også barne- og familiefasene i de fleste regioner. I Møre og Romsdal justeres utsiktene i store trekk litt opp som følge av flytteutviklingen fra 1992 til 2002. De fasene hvor utsiktene justeres mest, og da i motsatt retning for de fleste regioner i fylket, er imidlertid ungdomsfasene. Det betyr at det i mange regioner er blitt svakere vekstkraft (eller sterkere vekstsvikt) å spore for årskullene som er i slutten av 20-årene i 2002. For utsiktsbildene sett fram mot 2012 har dette betydning på alderstrinn i slutten av 30-årene. For hver region blir det avslutningsvis gitt en liten kommentar til hvordan vekstkraften er blitt justert fra 1992 til 2002.

2 Møre og Romsdal fylke

Fra inngangen av 1977 til inngangen av 2002 økte folketallet i Møre og Romsdal fylke fra 233.049 til 243.855 innbyggere. Dette var en vekst på 4,6 prosent i løpet av de 25 årene. Til sammenligning økte befolkningen i landet med 12,1 prosent. Veksten i fylket var dermed under 40 prosent av veksten i befolkningen på landsnivå.

Flyttelekkasjer og flyttegevinster gjennom ulike faser av livsløpet

Den lavere veksten i fylket skyldes i sin helhet en nokså betydelig flyttelekkasje i ungdomsfasen, det vil si fra de aktuelle årskullene var i 15-20 års alderen og til de var blitt omkring 30 år. For alle de 20 siste årskullene som har fylt 30 år, har flyttetapet gjennom denne aldersfasen for menn variert mellom 14 og 21 prosent, og for kvinner mellom 16 og 23 prosent. Det har altså gått tapt to flere jenter enn gutter (målt i forhold til 100 ungdommer) i løpet av denne fasen. For kullene som i 2002 er i alder 25-29 år, ligger flyttelekkasjene i fylket an til å øke med ytterligere et par prosentpoeng innen 30-årstrinnet er nådd, hvis ikke noe spesielt skjer mot slutten av fasen i de nærmeste årene.

Gjennom andre faser av livsløpet taper ikke Møre og Romsdal noe på flytting. Fra barna blir født til de er i 15-årsalderen er det en liten og for nye barnekull økende gevinst, fra 2 til 5 prosent for de siste 20 årskullene som har passert 15-årsstadiet. Barnekullene som ennå ikke er fylt 15 år, viser tegn til å kunne bidra med ytterligere økning i flyttegevinster, opp til 6-7 prosent. Litt malurt i dette begeret: En tilvekst av denne størrelsesorden er ikke mer enn den flyttegevinsten som landet som helhet har fått på grunn av nettoinnvandring av barn. Møre og Romsdal får imidlertid ikke "sin andel" av landets totale barneinnvandring. Dermed bunner den veksten som fylket får i løpet av barnefasen i hovedsak i innenlandsk familieinnflytting.

Gevinsten som følger av barneflytting gir seg imidlertid ikke uttrykk i like store gevinster gjennom aldersfasene som foreldrene på samme tid har gjennomlevd. Fra årskullene er 30 til 45 år har Møre og Romsdal nærmest hatt flyttebalanse, det vil si at kullstørrelsene på 30-årstrinnet er blitt opprettholdt. Fulgt fra 15 til 45 år ender dermed fylket opp med et flyttetap i generasjonsperspektivet fra barn til godt voksen på omkring 15-20 prosent for de fleste årskull, og med tendens til svak økning for nye årskull. Dette betyr at hver sjettede person i det lange løp tapt har gått tapt for fylket gjennom flytting i løpet av generasjonslengden fra man er barn til man er blitt middelaldrende. Hele tapet skjer i ungdomsfasen.

Når foreldrefasene ikke gir de samme flyttegevinsterne som for barn, skyldes det blant annet at Møre og Romsdal tradisjonelt har hatt flere barn i sine innflytterfamilier enn det er i familiene i landet som helhet. Dette gir høyere flyttegevinst for barn enn for foreldre. Et annet moment er at flyttelekkasjer og flyttegevinster som måles fra 30-årstrinnet og oppover ikke bare skriver seg fra foreldre i barnefamiliene. Her blandes også inn effektene fra enslige og fra par uten barn. Enslige menn trekker ned, disse har et lite flyttetap også videre fram i livsløpet, altså utover ungdomsfasen. Flyttetap og flyttegevinster gjennom barnefasen 0-15 år er derfor den mest rendyrkede indikatoren på hvordan familieflytting påvirker befolkningsutviklingen i det lange løp.

På enda høyere alderstrinn bidrar flytting lite til å endre befolkningssituasjonen. Gjennom fasen fra man er 40 til 60 år, er det flyttebalanse (null tap, null gevinst) i fylket for de fleste aktuelle årskull gjennom de siste par tiår. Videre oppover og gjennom pensjonistfasen opp til 80-85 årsalderen vinner imidlertid Møre og Romsdal til seg et par prosentpoeng på innflytting, og fylket vinner også et par prosentpoeng på at fylket har litt lavere dødelighet enn landsgjennomsnittet. Dødelighet betyr helt generelt mer for befolkningsutviklingen enn flytting i denne fasen. Vi kan illustrere dette ved å se på hva som skjer gjennom aldersfasen 55-84 år: Mens dødelighet reduserer landsbefolkningen av menn med 74 prosent og kvinner med 50 prosent i løpet av denne 30-årsfasen av livsløpet (for de siste par årskull av eldre), er reduksjonen i Møre og Romsdal bare 70 og 46 prosent, altså fire prosentpoeng lavere. Forskjellene fordeler seg som sagt likt på underdødelighet og på netto innflytting. Begge deler betyr imidlertid lite mot den reduksjonen som følger av dødeligheten i seg selv.

Aldersskjevheter i 2002 og 25 år før

En litt mer positiv befolkningsutvikling for de eldre i fylket enn på landsbasis bidrar i det lange løp til å gi alderssammensetningen i fylket et eldrepreg. Vi skal ta en kikk på aldersstrukturen i fylket sammenlignet med landet som helhet, ved inngangen til 2002 og 1977.

I 1977 bar alderssammensetningen i fylket preg av å ha en ”moderat distriktsprofil”. Dette innebærer at fylket hadde høyere innslag både av barn og eldre enn på landsbasis, og lavere innslag av personer i arbeidsdyktig alder. Den mest typiske distriktsprofilen viser lavest innslag av de yngste voksne, og økende innslag av eldre jo høyere opp på aldersskalaen vi ser. I Møre og Romsdal var imidlertid de aller fleste årskull i alder mellom 25 og 70/75 år i 1977 mellom 5 og 10 prosent underrepresentert i forhold til innslaget i landsbefolkningen. De eldre mellom 75 og 90 år var på de fleste alderstrinn omkring 10 prosent overrepresentert. De over 90 år var det imidlertid temmelig mange av, de var 20-30 prosent overrepresentert. Dette er en hovedeffekt av at dødeligheten er lav. Alle barn og unge under 25 år var overrepresentert. Sterkest var overrepresentasjonen for tenåringene, 10-15 prosent. De yngre barna var 5-10 prosent overrepresentert i Møre og Romsdal i 1977.

Skulle aldersskjevhetene fra 1977 tolkes på bakgrunn av fruktbarhetsmønster, flytting og dødelighet, ville vi i grove trekk kunne gi beskrivelser som passer ganske godt til det vi har sagt om flyttelekkasjer og flyttegevinster i foregående avsnitt. Siden denne beskrivelsen er basert på det som har skjedd etter 1977, skulle det ligge an til at også aldersskjevhetene i fylket i 2002 skal ha en slik moderat distriktsprofil. Tolkningen ville da være at utviklingen de siste 25 år i store trekk har gått i de samme sporene som før 1977. Med visse modifikasjoner, som har med generelle prosesser i den regionale utviklingen å gjøre, viser dette seg å være riktig: Aldersskjevheten i 2002 viser fortsatt en moderat distriktsprofil. Møre og Romsdal kan ikke sies å ha opplevd noe stort omslag i sin befolkningsutvikling.

De generelle endringstrekkene i den regionale befolkningsutviklingen har imidlertid hatt nedslag de fleste steder, også i Møre og Romsdal. Den største forskjellen henger sammen med at barnebefolkningen i større grad vokser opp i mer sentrale strøk (spesielt storbyområdene) enn for 25 år siden. Dette skyldes at ungdom i økende grad har bosatt seg i byene og i omlandet rundt de store byene. Når Møre og Romsdal er blitt tappet med en sjettedel av sin ungdomsbefolkning gjennom flytting fra en generasjon til den neste, slik vi konstaterte ovenfor, tappes også grunnlaget for neste barnegenerasjon med en tilsvarende andel. Slike geografiske forskyvninger har gjennom flere generasjoner ført til at dagens barn født etter 1985, som de første, er blitt underrepresentert i landets distrikts

befolkning allerede fra fødselen av. Sagt på annen måte: Barneinnslaget i distriktene er for første gang blitt lavere enn i landsbefolkningen. Tidligere har høyere fruktbarhet på land enn i by kompensert for at foreldregenerasjonenes flyttelekkasje har gjort dem underrepresentert i distriktsbefolkningen.

Aldersskjevhetene i fylket i 2002 viser i tråd med dette at innslaget av barn under 12 år er betydelig lavere i 2001 enn i 1977. Barna i alder 0-3 år er nå blitt litt underrepresentert, mens innslaget av barn i alder 4-7 år er kommet ned på landsgjennomsnittet. Innslaget av tenåringer over 15 år er imidlertid ikke svekket i løpet av de 25 årene, slik det er i distriktsområder flest.

Den andre hovedprosessen, som har endret aldersprofilen i fylket fra 1977 til 2002, er at flyttelekkasjene i ungdomsfasen har satt et gradvis sterkere preg. I 2002 er det blitt mye klarere de yngste i arbeidsstyrken som er underrepresentert, og innslaget av personer mellom 25 og 40 år er nå blitt 10-15 prosent lavere enn i landsbefolkningen. Gruppen mellom 40 og 55 år er imidlertid noen få prosent overrepresentert, og altså blitt styrket i forhold til situasjonen i 1977. Vi var inne på at det ikke hadde skjedd noe flyttetap gjennom aldersfasene fra 40-årsalderen og oppover, og at det var en gevinst når man kom over i fasene fra 50-55 årsalderen av og videre. Det første ser ut til å være et litt nytt trekk i fylket. Lavere dødelighet enn på landsbasis har nok fylket også hatt tidligere. Men til sammen fører disse forholdene til at hele eldregruppen fra 65 til 90 år er blitt 10-15 prosent overrepresentert, altså med et enda sterkere eldrepreg i 2002 enn i 1977. Innslaget i gruppen fra 90 år og oppover, som i størst grad skriver seg fra at fylket har lav dødelighet, er omtrent like stort i 2002 som i 1977.

Alt i alt kan dette oppsummeres som at fylkets preg av å være ”distrikt”, tolket ut fra aldersskjevheter, er blitt noe forsterket. Det er både forsterket av at barneinnslagene svekkes og er i ferd med å bli underrepresentert, og av at innslaget på alle alderstrinn over 40 år er blitt høyere nå enn det var en generasjon tidligere.

Utsikter til vekst og fall fra 2002 til 2012

Ved å se på forholdet mellom kullstørrelsene ved inngangen til 2002 og ti år før, kan vi kikke befolkningsutviklingen framover litt etter i kortene. Hvis flyttelekkasjer og flyttegevinster gjennom den tiårige aldersfasen som hvert årskull skal gjennomleve i det kommende tiåret, ikke endrer seg vesentlig fra de tap og de gevinster som ble forgjengerkullene til del, vil forholdene mellom kullstørrelsene bevares. Dette er for mange nok så intuitivt, men for å illustrere det med et eksempel likevel: La oss tenke oss to kull født med ti års mellomrom, hvor det siste er 20 prosent mindre enn det første fra fødselen av. Om ti år ligger det da an til å bli 20 prosent færre 10-åringer enn det er nå. Ulike flyttetap og flyttegevinster vil naturligvis kunne forandre på dette utsiktsbildet. Men hvis de to barnekullene faktisk tappes eller bygges opp med samme prosent gjennom flytting fra de var 0 til 10 år, vil det siste kullet fortsatt være 20 prosent mindre når de ti årene er gått. Denne litt innlysende mekanismen er kjernen i resonnementet bak det som kalles utsiktsanalyse. Den kan anvendes med utgangspunkt på et hvilket som helst alderstrinn, og dermed for alle tiårige aldersfaser. Når flytteatferden for årskullene er rimelig stabile over livsfasene, slik lekkasjene og gevinstene har vært i Møre og Romsdal fylke som helhet de siste par tiårene, gir utsiktsbilder av denne type ikke så verst realistiske anslag på utviklingen.

Best treffsikkerhet gir naturligvis utsiktsanalyse på landsnivå. Det som kan endre utsiktsbildet for landet som helhet, er hvis resultatet av inn- og utvandring gjennom tiårsfasene endrer seg mye. På grunn av at innvandringen til landet har økt, er det skjedd en liten oppjustering gjennom de aldersfasene hvor det har vært mest innvandring, altså

på den nedre delen av aldersskalaen. På øvre del av skalaen justeres imidlertid utsiktene noe mer opp fra år til år, fordi nye årskull stadig lever lenger enn de foregående. Når flere overlever aldersfasen fra for eksempel 75 til 85 år, økes forholdet mellom årskullene på 75-årstrinnet til 85-årstrinnet i løpet av en tiårsperiode. Som en del av analysen er det imidlertid utviklet en metode som fanger opp betydningen av en slik trendutvikling. Det er viktigst å bruke denne for de eldre, siden dødelighetsnedgangen faktisk viser seg som en langvarig trend. Når det gjelder trender i flytteutviklingen, viser det seg oftere at endringene er midlertidige fordi prosessene for årskullene ikke er i takt. Ved utsiktsanalyse fjernes slike kortsiktige effekter til en viss grad, fordi atferden innenfor hver aldersfase kumuleres.

De ti yngste årskullene i befolkningen om ti år er ennå ikke født. Utsiktsanslag for dem baseres derfor på utsiktene for de potensielle mødrene (ved å ta hensyn til aldersfordelingen i fødselsmønsteret). Med uendret fruktbarhetsnivå blir det på landsbasis færre barn under 12 år, færre i aldersgruppen 25-38 år (det er derfor det også blir færre barn), og færre pensjonister i alder 73-86 år. Utsiktene til nedgang i disse gruppene er for Møre og Romsdal helt på linje med utsiktene for landet som helhet. Det dreier seg om nokså kraftige utslag, det blir omtrent 20 prosent færre personer i etableringsfasen (i alder 29-34 år), omkring 15 prosent færre av de minste barna (0-4 år), og omkring 20 prosent færre pensjonister i alder 75-80 år i 2012 enn i 2002. Disse anslagene gjelder både landsutsiktene og utsiktene for Møre og Romsdal fylke.

For de øvrige delene av befolkningen, som har vekst i sikte på landsnivå, skiller utsiktene for fylket seg en del fra landsutsiktene. En hovedgruppe består av dagens barnefamilier, som mot 2012 vil bidra til en vekst på alderstrinnene 12-25 år og i foreldregruppene i alder 40-55 år. Mens landsutsiktene tilsier en vekst på omkring 20 prosent for ungdom i alder 15-21 år, kan ikke Møre og Romsdal vente å få mer enn i overkant av 5 prosent flere i denne aldersgruppen. Og mens det ligger an til 10 prosent vekst i aldersgruppen 40-50 år på landsnivå, er utsiktene for Møre og Romsdal omtrent nullvekst (litt vekst på trinnene under 45 år, men med utsikt til en klar tilbakegang på trinnene over 45 år).

Den befolkningsgruppen som de fleste steder bidrar til aller mest vekst, er den store etterkrigsgenerasjonen, som i 2012 vil være i alder 60-70 år. Både på landsnivå og i fylket ligger det an til å bli en vekst på mellom 50 og 75 prosent i denne aldersgruppen, fra 2002 til 2012. Vekstutsikten for de eldre over 85 år ser imidlertid ut til å være litt svakere for Møre og Romsdal enn på landsnivå, spesielt for dem over 90 år. I denne gruppen ligger det an til å bli 25-30 prosent flere på landsnivå, mens det ser ut til å bli bare 15-20 prosent flere i Møre og Romsdal. Som vi husker fra kommentaren til aldersskjevhetene: Gruppen som i 2002 er 75-90 år er overrepresentert i fylket. Når disse rykker opp på alderstrinn hvor overrepresentasjonen er enda større, er det naturlig at eldreveksten ikke blir like sterk som på landsnivå. Dette er en del av den demografiske dynamikken i utviklingen av alderssammensetningen.

Vi har gjort en liten analyse av hvordan den demografiske vekstkraften i Møre og Romsdal er blitt justert av atferdsendring gjennom tiåret forut for det vi ser på (1992-2002). Resultatet er at forholdet mellom årskullene er blitt styrket på alle alderstrinn, unntatt for gruppen som er i alder 28-34 år. Dette betyr at flyttelekkasjene gjennom de tiårsfasene som har endt opp på disse trinnene, altså de mest sentrale ungdomsfasene, er blitt større. Gjennom de øvrige fasene er tapene blitt mindre, og faser med flyttegevinst har gitt økning. Vekstutsiktene for kullene som nå er i alder 28-34 år er som følge av dette blitt redusert med 3 prosentpoeng på ti år. Dette er altså det kumulerte resultatet av små årlige økninger i flyttetapet for de ti årskullene som er fulgt gjennom samme tiårige aldersfase (for eksempel fasen 18-28 år).

Justeringene på andre alderstrinn viser i gjennomsnitt et løft i utsiktene på 2-3 prosentpoeng. Dødelighetsnedgangen i tiårsperioden har justert opp utsiktene for de eldre over 75 år med 6-7 prosentpoeng i gjennomsnitt. Dette er omtrent som for landet som helhet. Nedgangen i fylket har altså gått nokså parallelt med dødelighetsnedgangen på landsbasis.

3 Nordmøre

Og regionen Orkide: Nordmøre fogderi utgjøres av nøyaktig de samme 13 kommunene som inngår i det interkommunale samarbeidsorganet Orkide. Dermed blir gjennomgangen for Nordmøre og regionen Orkide sammenfallende i framstillingen.

Fra inngangen av 1977 til 2002 gikk folketallet på Nordmøre ned fra 62.852 til 60.246 innbyggere, en nedgang på 4,1 prosent. Kun Nordmøre hadde tilbakegang, Sunnmøre og Romsdal hadde vekst. Utviklingen har altså vært svært forskjellig i de tre fogderiene. En av årsakene er at Nordmøre i 1977 hadde et betydelig høyere innslag av eldre i alder 65-90 år enn fylket for øvrig. Dette har gitt flere dødsfall i forhold til folketallet. Hovedgrunnen er imidlertid likevel at det i det lange løp har oppstått større flyttelekkasjer på Nordmøre. Dette er også grunnen til at det hadde utviklet seg en eldre befolkning på Nordmøre før 1977.

Flyttelekkasjer og flyttegevinster gjennom ulike faser av livsløpet

Flyttelekkasjene på Nordmøre i ungdomsfasen er større enn for fylket som helhet. For menn har lekkasjene gjennom aldersfasen 15-30 år i tillegg økt. Fra et nivå på omtrent 19 prosent for menn født midt på 1950-tallet, har flyttetapet gjennom fasen for alle årskull født senere ligget på 21-22 prosent i gjennomsnitt. For kullene født på 1970-tallet, som er i alder 25-29 år i 2002, ligger tapet an til å komme opp mot 25 prosent, hvis ikke noe spesielt nytt skjer.

For kvinner er flyttetapet høyere, men tendensen til økning er mindre klar. For de siste 20 årskullene av kvinner varierer flyttelekkasjene gjennom fasen omkring et nivå på 25 prosent. Kvinnene mellom 25 og 29 år i 2002 ligger ikke an til å øke nivået ytterligere. En tolkning av dette er at flyttetapene for kvinner og menn utjevnes. Det er et generelt fenomen som vi registrerer mange steder. Det har å gjøre med likestilling, i den forstand at kvinner og menn i større grad enn før starter livsløpene sine på samme måte - med skolegang, utdanning og jobb før familieetablering og fødsler.

Som for fylket som helhet har Nordmøre en flyttegevinst gjennom barnefasen. Denne er mindre enn for fylket, og den har også avtatt noe i de senere år. Flytting gjort av barn født på 1980-tallet hadde fram mot 15-årstrinnet gitt Nordmøre en tilvekst i kullstørrelsene på jevnt over 2 prosent. For kull født tidligere var flyttegevinsten imidlertid hele 5-6 prosent, altså omtrent som for fylket som helhet.

Som for fylket er det verken særlig gevinst eller tap å spore gjennom "foreldrefasene". Tapet som er realisert på 30-årstrinnet er på samme nivå når kullene er blitt 45 år. Siden tapet på 30-årstrinnet som sagt er økende for menn, vil det for nye årskull ligge an til økt tap også i generasjonsperspektiv. Det er imidlertid et par positive trekk ved utviklingen, ved at flyttelekkasjene for kvinner ikke øker, og at økningen i tapet for menn ikke ser ut til å skulle overstige nivået for kvinner. Dermed vil tapet fra en generasjon til den neste, og effekten av dette for neste barnegenerasjon, antakelig ikke forseres ytterligere. Men

likevel: For et så stort område som Nordmøre fogderi sett samlet, er en reduksjon på 25 prosent av kullstørrelsen fra barn til voksen svært mye.

I motsetning til for fylket som helhet har ikke Nordmøre noen gevinst i sum gjennom aldersfasene fra 40 år og oppover. Summen av nettoinnflytting og dødelighetsforskjeller fra landsnivået tapper årskullene litt sterkere enn takten på landsnivå fra 55-årsalderen av. Antakelig er dødeligheten omtrent som på landsplan eller litt lavere (dette er ikke undersøkt), i kombinasjon med et lite flyttetap. Gjennom fasen 55-84 år er det gått tapt ett prosentpoeng mer enn i landsbefolkningen. For befolkningsutviklingen betyr det som skjer fra 50-årstrinnet derfor omtrent ingenting. Aldersstrukturen for de eldre på Nordmøre fastlegges før fylte 50 år.

Aldersskjevheter i 2002 og 25 år før

Selv om det ikke skjer noen sterkere vekst for de eldre enn i landet som helhet, har Nordmøre likevel fylkets klart eldste befolkning. Dette skyldes altså ikke verken tilflytting av eldre eller at dødeligheten er spesiell lav. I sin helhet reflekterer dette at det var flere i forhold til folketallet som lokaliserte seg på Nordmøre før enn det gjør nå. Det kan oppstå store aldersskjevheter i områder der spesielt mange lokaliserte seg i en avgrenset periode. Dette gjelder en del spesielle industriområder, som hadde høy rekruttering for 50-70 år siden. Den regionen hvor et spesielt høyt innslag av eldre over 80 år kan forklares av en spesiell lokal rekruttering, er imidlertid Surnadal-regionen (og ikke så mye Sunndalsøra).

Det har ikke skjedd noe brått eller kraftig omslag i aldersstrukturen på Nordmøre fra 1977 til 2002. På begge tidspunkter var aldersskjevhetene i tråd med de typiske distriktsprofilene, med underrepresentasjon av unge voksne mellom 20 og 45 år. For gruppen mellom 25 og 40 år er innslaget blitt litt svakere i løpet av perioden, men til gjengjeld har innslaget av personer i alder 40-55 år blitt styrket. Aldersgruppen 45-50 år er svært godt representert på Nordmøre.

Som i distriktsregioner flest er innslaget av barn svekket. Allerede i 1977 var det tendens til at noen barnekull var svakere representert enn i landsbefolkningen. I 2002 gjelder det alle barn under 12 år. Innslaget av tenåringer er imidlertid like høyt som i 1977. Dette henger sammen med at langt flere nå tar videregående skole, og dermed ikke flytter (eller melder flytting).

Innslaget av personer i alder 55-70 år viser en liten overrepresentasjon, og det er ingen endring i dette i løpet av 25-årsperioden. De eldre over 70 år er imidlertid blitt enda sterkere representert. Siden veksten i tallet på eldre har økt mer enn på landsnivå, betyr dette at dagens generasjon av eldre er større enn den som har dødd ut i løpet av de 25 årene. Dette må ha å gjøre med økende lokalisering av virksomhet på Nordmøre da dagens 80-åring var unge, altså like etter annen verdenskrig, sett i forhold til lokaliseringen før krigen.

Utsikter til vekst og fall fra 2002 til 2012

Utsiktene for Nordmøre fra 2002 til 2012 er svakere enn for fylket, etter forholdet mellom kullstørrelsene i tiårsperspektiv å dømme. For noen årskull innenfor etterkrigsgenerasjonen ligger det riktignok an til større vekst, på høyde med og over landsutsiktene. For alle andre aldersgrupper ligger det an til svakere vekst eller større tilbakegang enn i landsbefolkningen.

En utsiktsanalyse for distrikts-Norge som helhet viser at det nesten ikke er vekst i vente på noe alderstrinn under 50 år. Et slikt resultat tilsier at man mange steder må planlegge med folketallsnedgang og uttynning som ramme. For Nordmøre er situasjonen også

omtrent slik. Det er noen få prosent vekst i vente for seks av dagens barnekull. Disse ligger innenfor gruppen som i 2012 kommer i alder 15-25 år. På landsnivå har denne aldersgruppen utsikt til 20 prosent vekst. Ellers peker så godt som alle utsikter på alderstrinn under 55 år mot en nedgang for Nordmøre.

Noen av nedgangsanslagene er svært kraftige: Aldersgruppen 30-36 år ser ut til å kunne gå ned med hele 25-30 prosent i størrelse. De sterkeste utslagene på landsbasis for denne delen av de unge voksne er i underkant av 20 prosent. Dette indikerer i tillegg at vi må vente en klar nedgang i barnegruppene som ennå ikke er født, altså for barn under 10 år i 2012. Personer i 30-årene vil i stor grad være foreldrene til disse.

Svært store avvik fra landsutsiktene finner vi for aldersgruppen som kommer i alder 45-50 år. Mens landsutsiktene peker mot 10 prosent vekst, ser det ut som om Nordmøre får mellom 10 og 15 prosent tilbakegang. Dette skyldes at en liten og underrepresentert gruppe som i dag er i alder 35-40 år, kommer opp på i alder 45-50 år, for hvem Nordmøre i dag har et høyt innslag. Dette er altså et typisk utslag av en spesiell aldersskjevhet i befolkningen. Siden flyttelekkasjene opp mot 45-årsalderen ikke har endret seg så mye for de aktuelle kullene, må forklaringen på dette søkes lenger tilbake i tid. Det mest sannsynlige er da at dette skyldes en kombinasjon av et tidlig fruktbarhetsfall og et endret familieflyttingsmønster tidlig/midt på 1960-tallet, i forhold til situasjonen tidlig/midt på 1950-tallet. Så langt tilbake har vi ikke oversikt over flyttingene i livsløpsperspektiv, her ser vi kun på de siste 20-25 årene. Utsikter som viser slikt som dette kan imidlertid tolkes på den måten vi har vist her.

På Nordmøre går befolkningen i alder 70-85 år klart mer ned enn det utsiktene både for landsbefolkningen og for fylket antyder. Spesielt er det store utslag for den gruppen som går aller mest tilbake, nemlig aldersgruppen 75-80 år. Nordmøre kan regne ned å ha 30-35 prosent færre pensjonister i denne gruppen i 2012 enn de hadde i 2002. Tar vi i betraktning en eventuell videre forlengelse av dødelighetsnedgangen for kommende årskull, reduseres nedgangen til omkring 30 prosent eller litt mindre. På landsbasis er utsiktene for gruppen en reduksjon på 20 prosent om vi tar hensyn til dette (jf. kommentarene for fylket som helhet).

Hvordan har så vekstkraft og vekstsvikt blitt justert gjennom perioden 1992-2002? Det er ikke helt det samme bildet som for fylket. Vekstkraften er blitt justert litt ned for de unge voksne på alle alderstrinn mellom 25 og 40 år, og litt opp på de fleste alderstrinn ellers. Bak denne konklusjonen ligger som sagt en trendanalyse hvor effekter for ti årskull som følges gjennom samme aldersfase løpende blir kumulert. Ungdomsflyttingene har altså gitt økte tap i sum, det samme har de tidlige familiefasene, mens flytting i familiefaser som ender opp på 40-årstrinnet og høyere har bedret balansene noe. Synkende dødelighet har styrket vekstutsiktene betydelig for gruppen fra 85 år og oppover. Nordmøre har fått en klarere effekt av redusert dødelighet for de eldste enn de andre delene av fylket. Antakelig skyldes dette, i tråd med det vi har sett tidligere, at dødeligheten på Nordmøre var høyere på forhånd enn i fylket ellers.

3.1 De tre økonomiske regionene på Nordmøre

To av de 13 kommunene på Nordmøre, Eide og Gjemnes, tilhører den økonomiske regionen omkring Molde. De 11 øvrige på Nordmøre faller i tre økonomiske regioner etter SSBs standard: Kristiansund-regionen (6 kommuner), Surnadal-regionen (3 kommuner) og Sunndalsøra-regionen (2 kommuner). Vi omtaler de bare ved hovednavn (ikke med "regionen" som hale).

Alle de tre regionene har hatt nedgang i folketallet fra 1977 til 2002, Kristiansund med 3,0 prosent, Surnadal med 5,0 prosent og Sunndalsøra med 8,7 prosent. Det er kun Surnadal som har hatt tilbakegang som kan tilskrives en spesielt stor eldrebefolkning fra tidligere. Den relativt store nedgangen i Sunndalsøra skyldes imidlertid utelukkende flytting, de eldre var faktisk underrepresentert i denne regionen i 1977.

Flyttelekkasjer og flyttegevinster over livsløpet

Kristiansund har i det lange løp tapt 18 prosent av mennene og 17 prosent av kvinnene i løpet av aldersfasen 15-30 år (en litt uvanlig kjønnsforskjell). Utviklingen peker i retning av at disse flyttelekkasjene kan svekkes ytterligere litt for menn og bedres litt for kvinner, når vi ser på årskullene som i 2002 er oppe i 20-årene. Gjennom familiefasen fra 30 til 44 år holder Kristiansund (som fylket og fogderiet) tilnærmet flyttebalanse for kvinner, men det er tap av menn på ytterligere to prosent (jf det vi har sagt om flytting for enslige menn i denne livsfasen). Flytting gjennom barnefasen 0-15 år har i det lange løp gitt Kristiansund 1 prosent vekst. For yngre barnekull ligger flyttegevinstene an til øke opp mot 5 prosent, utviklingen på lavere alderstrinn tatt i betraktning. Dette er i tråd med at kvinner i 20-årene ligger an til å få en litt mindre lekkasje fram mot 30-årstrinnet, altså at familieflyttingen styrkes litt. Likevel vil kullstørrelsene reduseres med 15-20 prosent fra en generasjon til den neste.

Surnadal har hatt et gjennomsnittlig flyttetap på 22 prosent for menn og 28 prosent for kvinner (større kjønnsforskjell en vanlig). Det er lite som tyder på at flyttelekkasjene vil endre seg for årskullene som følger etter. Gjennom familiefasen 30-44 år er det som på Nordmøre ellers flyttebalanse. Tapet som er realisert på 30-årstrinnet sementeres dermed. Gjennom barnefasen 0-15 år har Surnadal fått en flyttegevinst på 5 prosent. Denne ser imidlertid ut til å bli mindre (2-3 prosent) for barnekullene som følger etter i løypa. Siden foreldrenes flyttinger ikke ser ut til å endres, kan det være et uttrykk for at barnetallet i innflytterfamiliene er på vei ned.

Sunndalsøra har den mest negative utviklingen. Flyttetapet for de 20 siste årskullene har i gjennomsnitt vært 26 prosent for menn og 34 prosent for kvinner gjennom aldersfasen 15-30 år. For kvinner er dette over gjennomsnittet for landets mest perifere kommuner samlet. Det skjer heller ingen bedring gjennom aldersfasen videre fram mot 45-årsalderen, men tapet blir heller ikke større. Det ligger et lyspunkt i at flyttetapet var høyere for årskullene født på 1950-tallet enn på 1960-tallet. Kullene som følger etter (født på 1970-tallet) følger i samme spor som 60-tallskullene. Det ligger an til et flyttetap på 27 og 30 prosent for menn og kvinner framover i løpet av fasen 15-30 år. Dette er gjennomsnittet for landets 200 periferikommuner.

Barnefasen 0-15 år har imidlertid gitt Sunndal en tilvekst på 7-8 prosent fram til nå. For barna som nå er små, ser det meste av dette ut til å svinne.

Aldersskjevheter i 2002 og 25 år før

Kristiansund har i 2002 en jevnere aldersstruktur enn mange andre regioner, og det hadde den også i 1977. Da som nå var det en liten overvekt av middelaldrende og eldre (50-90 år), og lavere innslag enn på landsbasis av unge voksne fra 25-årsalderen av. Begge utslag er i størrelsesorden 10 prosent. To nye trekk i bildet: Barnegruppa under 12 år, som i 1977 var litt overrepresentert, er i 2002 blitt 10 prosent underrepresentert. Det er blitt en klar overrepresentasjon av personer i alder 45-55 år. Det er bare i denne regionen vi finner dette fenomenet, som vi også nevnte at preget omtalen av Nordmøre som helhet. Eldre over 90 år er underrepresentert i regionen. Det var de også i 1977. Dette er et trekk som preger regioner med høyere dødelighet enn på landsbasis. Er det slik i Kristiansund?

Surnadal har svært mange i alder over 80 år i 2002. De fleste årskull er mellom 50 og 70 prosent overrepresentert. Det betyr altså at i forhold til et innslag av to personer over 80 år i landsbefolkningen finner vi i overkant av tre i Surnadal. Denne gruppa var også sterkt overrepresentert i 1977, da de var i alder 55-75 år. Vi ser her et typisk utslag av gammel demografisk historie. Også de over 75 år var det mange av i 1977. De er dødd ut nå, og dette har bidratt til en god del av folketallsnedgangen de siste 25 årene. På de øvrige deler av aldersskalaen viser strukturen et typisk distriktspreg. Nå som før var de unge voksne i alder 20-50 underrepresentert, og sterkere i 1977 enn i 2002. Den gang hadde de en liten overrepresentasjon av barn under 15 år som nå er borte, med unntak av null- og ettåringene. Betyr det siste en ny trend? Det vi har sagt om flytting tyder ikke på det. Men kan det ha skjedd noe med fruktbarheten til lokalbefolkningen de siste par årene?

Sunnalsøra har fått endret sin aldersstruktur svært mye fra 1977 til 2002. For 25 år siden var aldersskjevhetene små, med unntak av at det var svært mange barn og unge. Tenåringene var 15-25 prosent overrepresentert. Også foreldregruppen deres var det et høyt innslag av, 10-15 prosent flere enn i landsbefolkningen i alder 45-55 år. De øvrige gruppene var underrepresentert, også alle eldre over 60 år. I 2002 har Sunnalsøra fått det typiske distriktspreget, og med sterk overvekt av eldre. Alle over 65 år er fra 20 til 50 prosent overrepresentert, og blant disse finner vi foreldregruppen til de store barnekullene på Sunnalsøra fra 1970-tallet. Disse barna, som nå er i 40-årene, er fortsatt godt representert i Sunndal (5-10 prosent over innslaget på landsnivå). Den unge voksebefolkningen mellom 20 og 40 år er opp til 20-25 prosent underrepresentert i 2002, det samme er barnegruppen under skolealder. Det er fortsatt en liten overvekt av tenåringer i Sunndal, men sammenlignet med for 25 år siden er det lite å snakke om.

Utsikter til vekst og fall fra 2002 til 2012

Kristiansund har utsikter som kan omtales analogt med utsiktene for Nordmøre som helhet. Alle aldersgrupper unntatt for noen av de store årskullene i etterkrigsgenerasjonen har svakere vekst eller større tilbakegang i sikte enn både landet og fylket. Spesielt kommer det en kraftig tilbakegang i aldersgruppen 45-54 år, som henger sammen med det vi har snakket om før. Tilbakegangen for unge voksne i alder 25-35 år er større enn på landsbasis, men mindre enn for Nordmøre som helhet. På noen få barnetrinn er det litt vekst i sikte. Nesten ingenting av den veksten som kommer på landsbasis blir Kristiansund til del. Tilbakegangen for unge pensjonister og oppgangen for eldre pensjonister er omtrent som på landsbasis.

Surnadal har utsikter som avviker sterkere fra bildet for Nordmøre. I alle aldersgrupper, også for de eldre, er utsiktene til mindre vekst og større tilbakegang enn på landsbasis klarere enn for Nordmøre som helhet. Unntaket er igjen etterkrigsgenerasjon, men her peker utsiktene mot vekstnivået for landet som helhet, og ikke mot mer vekst. Spesielt er utsikten til tilbakegang for de unge voksne i alder 30-35 år svært markert, det pekes mot en nedgang på 30-40 prosent på de ulike trinnene. Også for gruppen som kommer i 40-årene ligger det i motsetning til på landsbasis an til nedgang, men ikke så markert som for Kristiansund. Noen få barnekull, spesielt de to-tre yngste i 2002 (jf. kommentar til aldersskjevhetene) kan imidlertid borge for en mulig vekst fram mot 2012. I så fall realiseres det større vekst i alder 10-12 år i 2012 enn på landsbasis.

Sunnalsøra har nok de aller svakeste utsiktene. Dette er et utslag av den spiraleffekten som en befolkningsnedgang over lang tid gir: Det kommer stadig mindre årskull opp på forgjengernes stadier, når store andeler stadig tappes ut gjennom flytting, og det blir færre igjen til å føde de barna som skal følge etter i løypa senere. Utsikten til tilbakegang på trinnene 30-35 år er her 40-50 prosent, det går altså mot nær halvering av denne aldersgruppen fram mot 2012. En analyse av de pågående trendene peker imidlertid mot

en mulig styrking eller oppjustering av dette resultatet. Men uansett ligger det an til nedgang over hele aldersskalaen opp til 50 år, med unntak av på noen få barnetrinn også her. På alderstrinnene 50-55 år har Sunndal god vekst i sikte, utsikter som langt overgår det landet som helhet har i vente. Her er det en spesielt liten gruppe i befolkningen som blir skiftet ut med en som er 25-30 prosent større. For etterkrigsgenerasjonen og de unge pensjonistene er utsiktene svakere enn på landsbasis og på fylkesplan. Eldre over 85 år blir det imidlertid langt flere av i Sunndal enn både i landet, fylket og på Nordmøre ellers.

4 Romsdal

Og regionen ROR: Romsdal fogderi og det interkommunale samarbeidsorganet ROR er nesten sammenfallende. Eneste forskjell er at Sandøy kommune ikke inngår i ROR. Sandøy er i denne analysen derfor flyttet over til Sunnmøre, hvor den inngår i Ålesunds økonomiske region og i Ålesunds samarbeidsregion. Sandøy betraktes altså som en Sunnmøre-kommune.

Fogderiet Romsdal utgjøres dermed av de 7 kommunene som til sammen danner regionen ROR. Den økonomiske regionen Molde er også i stor grad sammenfallende med ROR og Romsdal fogderi. Forskjellen er at de to kommunene Eide og Gjemnes, som vi har hatt med oss i behandlingen av Nordmøre, også inngår som del av Moldes økonomiske region.

Om vi baserer framstillingen på demografiske trekk for Romsdal med 7 kommuner, eller på Molde økonomiske region med 9 kommuner, betyr lite for resultatene. For helhetens skyld baserer vi oss derfor bare på Romsdal og ROR. På den måten blir det kun en region i Romsdal.

Folketallet i Romsdal (ROR) økte fra 1977 til 2002 fra 51.948 til 54.860 innbyggere. Veksten var på 5,6 prosent, som er nær halvparten av veksten på landsnivå, og litt mer enn veksten i fylket som helhet. Sunnmøre hadde høyere vekst, mye av årsaken at Romsdal i 1977 hadde mange flere eldre over 85 år i 1977, og fikk langt flere dødsfall enn Sunnmøre i perioden i forhold til folketallet.

Flyttelekkasjer og flyttegevinster over livsløpet

Flyttelekkasjene gjennom aldersfasen 15-30 år er omtrent de samme i Romsdal som for fylket som helhet. De var imidlertid ikke så store for 1950-tallskullene, som kun ble tappet for 10-11 prosent av kullstørrelsen for kvinner og menn gjennom denne fasen. Kullene født på 1960-tallet ble tappet med 18 prosent for menn og 17 prosent for kvinner, så her har det skjedd en markert endring (i form av mindre nyinnflytting). Kvinnene som er i 20-årene ligger an til å få en ytterligere økning i flyttelekkasjen fram mot 30-årstrinnet. For menn ser flyttelekkasjen ut til å holde seg mer stabil.

Som for fylket som helhet holder Romsdal flyttebalanse gjennom familiefasen 30-44 år. Siden det er årskull født på 1950-tallet vi har kunnet følge så langt fram, har vi fått realisert et tap på omkring 10-11 prosent i generasjonsperspektivet fra barn til voksen.

Familieinnflytting har gitt Romsdal en gevinst i kullstørrelsen på fra 5 og ned til 3 prosent for de siste 20 barnekullene gjennom aldersfasen 0-15 år. I tråd med at flyttelekkasjene har økt for foreldregruppene, har flyttegevinsten for barn altså gått ned, men likevel ikke så veldig mye. Barnekullene som kommer etter de som til nå har passert 15-årstrinnet ligger imidlertid an til på nytt å kunne gi mer vekst, dette til tross for tegn til økende flyttelekkasjer for kvinner i 20-årene. Innflytting av barn på skoletrinnene peker mot en flyttegevinst på 5-6 prosent i Romsdal for barnekullene født på 1990-tallet. Dette må

tolkes som et mer rendyrket innslag av familieinnflytting blant de som flytter inn og etablerer seg i Romsdal, eventuelt i kombinasjon med at det også er mindre andel familieflytting blant dem som forsvinner ut.

For de eldre får Romsdal en klar gevinst, pga. lavere dødelighet enn på landsplan og noe nettoinnflytting fra 60-årsalderen av i kombinasjon. Her finner vi forskjeller mellom Romsdal, Nordmøre og Sunnmøre. Mens Nordmøre gjennom fasen fra 55 til 84 år tappes ett prosentpoeng mer enn på landsbasis (38 prosent overlever de 30 årene - begge kjønn sett under ett på landsbasis), overlever og flytter det inn flere på Sunnmøre og i Romsdal. Romsdal har beholdt tre prosentpoeng flere enn på landsplan og Sunnmøre fem prosentpoeng flere. Det er stor forskjell i overlevelse mellom kjønn. For det siste kullet som ble fulgt til det var 84 år (født 1917), hadde 50 prosent av kvinnene og 26 prosent av mennene overlevd fra de var 55 år. I Romsdal var tallene 55 prosent for kvinner og 28 prosent for menn, med en liten flyttegevinst på et prosentpoeng (eller for kvinner to) inkludert.

Aldersskjevheter i 2002 og 25 år før

I 1977 bar ikke aldersstrukturen i befolkningen i Romsdal noe spesielt sterkt distriktspreg. Unntaket var et svært høyt innslag av eldre over 90 år. Dette kan forklares lokalhistorisk, ved at svært mange født i 1880-årene og kanskje tidligere av en eller annen grunn hadde lokalisert seg der. En gang i årene rett før 1920 må den sterke lokaliseringen i så fall ha tatt brå slutt. En annen mulig forklaring er at dødeligheten for de aller eldste er spesielt lav i Romsdal. Som regel er det en historisk forklaring på lokale fenomener som dette. Det som imidlertid taler for hypotesen om lav dødelighet er at Romsdal også i 2002 har svært høyt innslag av personer over 90 år. Disse var det ikke spesielt mange av der 25 år før, og dette kan dermed ikke forklares ut fra gammel lokalhistorie. Spørsmålet er altså: Har regionen spesielt lav dødelighet for de aller eldste?

Over resten av aldersskalaen var skjevhetene små i 1977. Aldersgruppen fra 35 til 85 år var representert med jevne, små innslag, i det store og det hele litt underrepresentert. Innslaget av barn og unge voksne opp til 35-årstrinnet var som på landsbasis eller litt høyere. Tenåringene var sterkest representert av disse, et trekk som kjennetegner distriktsmønsteret.

Fra 1977 til 2002 har den jevne aldersprofilen utviklet seg litt over mot en mer typisk distriktsprofil. Spesielt kommer det til syne i et lavt innslag av unge voksne mellom 25 og 40 år (aldersgruppen 25-30 år er 20 prosent underrepresentert). I tillegg er barna under 5 år blitt underrepresentert i Romsdal. For barn og unge mellom 5 og 20 år er imidlertid innslagene som for 25 år siden. Innslagene av personer mellom 40 og 80 år er som før jevne, men nå med en liten overrepresentasjon. En begynnende eldreovervekt slår først inn på 80-årstrinnet. Alt i alt viser aldersprofilen at Romsdal har gått i sine vante utviklingsspor fram til for mellom 5 og 10 år siden. Etter det vipper distriktspreget mer fram. Det skal bli interessant å følge de gryende aldersskjevhetenes utvikling videre fram. Siden det er flyttebalanse over livsløpet fra 30-årsalderen og oppover, ligger det an til at det jevne preget for de middelaldrende gradvis vil opphøre. Dagens unge voksne kan vise seg å være de som la om den gamle strukturen.

Utsikter til vekst og fall fra 2002 til 2012

Utsiktene for befolkningsutviklingen i Romsdal peker for de fleste alderssjikt mot svakere vekst og sterkere tilbakegang enn i landsbefolkningen, og til dels også i fylkesbefolkningen. Det er sterkere tilbakegang i sikte for de minste barna enn i fylket, men for ungdom som kommer i tenårene og i begynnelsen av 20-årene har Romsdal sterkere vekst i sikte enn fylket som helhet. Tilbakegangen på de fleste av alderstrinnene 25-30 år ser i

tillegg ut til å bli mindre enn på landsbasis. For alle mellom 30 og 55 år er utsiktene svakere enn for fylket som helhet. Det ligger an til nedgang ned imot 25-30 prosent på alderstrinnene midt i 30-årene. Også på de fleste trinn i 40-årene er det utsikter til tilbakegang, i motsetning til på landsplan. Utsiktene er her omtrent som for fylket eller litt svakere.

Etterkrigskullene genererer større vekst i aldersgruppen 55-65 år i Romsdal enn både i fylket og i landet. Nedgangsutsiktene for pensjonister i alder 70-85 år er imidlertid noe sterkere enn i fylket (på det sterkeste ned mot 25 prosent). For denne aldersgruppen er utsiktene for fylket og landet de samme. Vekstutsiktene for de aller eldste over 85 år er omtrent som for fylket, og varierer omkring landsbildet på de ulike alderstrinn.

En detaljert analyse av hvordan utsiktene har utviklet seg i løpet av siste tiår, fram mot de vi ser i dag, viser at Romsdal har fått redusert sin demografiske vekstkraft for de unge voksne i aldersgruppen 23-33 år, men fått oppjustert vekstkraften på de fleste andre alderstrinn. Oppjusteringen skyldes en gradvis forbedring av flyttebalansene gjennom ulike tiårsfaser av livsløpet, pluss høyere overlevelse gjennom de samme fasene. Når utsiktene for barne- og familiegruppene kommer ut med litt oppjustert vekstkraft, skyldes det i hovedsak bedring i flyttebalansene i begynnelsen av tiåret. Mot slutten har flytteutviklingen trukket anslagene litt ned igjen mot det utsiktsbildet som viste seg i utgangspunktet.

5 Sunnmøre

Sunnmøre fogderi utgjøres av 18 kommuner (når Sandøy er trukket over fra Romsdal), fordelt på tre økonomiske regioner. To av de økonomiske regionene, Ørsta/Volda og Ulsteinvik, danner til sammen det interkommunale samarbeidsorganet SSR. Her behandler vi SSR og de to økonomiske regionene under en felles synsvinkel. Den tredje økonomiske regionen består av 11 kommuner med Ålesund som senter. Ni av de 11 kommunene utgjør et interkommunalt samarbeidsorgan, kalt Ålesundsregionens utviklingsselskap. Her er det så stort sammenfall mellom den økonomiske regionen og samarbeidsorganet at vi behandler regionen som en enhet. Både informasjon for den økonomiske Ålesund-regionen med 11 kommuner og for utviklingsselskapet med 9 kommuner, blir brukt. De to kommunene Sykkylven og Stranda, som ikke er medlem av samarbeidsorganet omtales også, men mindre systematisk.

Først ser vi på Sunnmøre som helhet. Folketallet i regionen økte fra 118.249 til 128.749 fra begynnelsen av 1977 til begynnelsen av 2002. Veksten var på 8,9 prosent, altså mer enn fylkesveksten på 4,6 prosent men mindre enn landsveksten på 12,1 prosent. Av de tre fogderiene har Sunnmøre hatt sterkest vekst i 25-årsperioden. Dette skyldes både en bedre flyttestruktur i perioden og en yngre alderssammensetning overlevert fra perioden før.

Flyttelekkasjer og flyttegevinster over livsløpet

Når vi følger de siste 20 årskullene som hadde gjennomlevd aldersfasen 15-30 år, finner vi en gjennomsnittlig flyttelekkasje på 16 prosent for menn og 18 prosent for kvinner. Dette er tap omtrent på nivå med flyttelekkasjene i Romsdal, og klart mindre enn på Nordmøre. For kvinner har tapene økt noe for de siste kullene som fylte 30 år, for menn har lekkasjene vært mer stabile. For kullene som følger etter i løypa, som ennå ikke er blitt 30 år (født fra 1972 og utover), ligger det imidlertid an til en betydelig reduksjon. For begge kjønn ligger flyttetapene for disse i løpet av aldersfasen an til å kunne ende opp 4-7 prosentpoeng lavere enn for de etterfølgende kullene. For kvinner ser det dermed ut til at utviklingen med økende flyttetap er i ferd med å snu (merk: bare til mindre flyttetap – ikke til gevinst). For barn er det en klar økning i flyttegevinsten fram mot 15-årstrinnet. For de 20 siste kullene har gevinsten i gjennomsnitt og sakte men sikkert økt fra 2 til 4 prosent i løpet av aldersfasen 0-15 år.

Gevinsten av familieinnflytting er altså i sterkere enn i Romsdal, men utviklingen er mer entydig positiv. Dette ser også ut til å fortsette. Blant dagens kull av skolebarn ligger flyttegevinsten an til å komme opp på 6-7 prosent innen disse er blitt 15 år. Dette er omtrent det samme som det vi så for fylket som helhet og også for Romsdal. På Nordmøre hadde gevinsten i barnefasen ligget høyere fra gammelt av, men uten å vise tegn til stigning nå.

Gjennom familiefasene opp til 45-årsalderen er det som for fylket som helhet lite gevinst å hente gjennom flytting. For kvinner vinnes det ett prosentpoeng, for menn tapes det ett prosentpoeng, forskjellen skyldes at det er flere enslige menn som flytter i denne fasen. Flyttetapet i generasjonsperspektivet fra barn (15 år) til godt voksen (45 år) er dermed det

som allerede var realisert ved 30-årstrinnet, altså i det lange løp omtrent 17 prosent – eller hver sjettede innbygger. Dette er det samme som for fylket som helhet, og et større tap enn i Romsdal for de kullene som er blitt så gamle som 45 år. Romsdal har imidlertid som sagt realisert større tap enn Sunnmøre gjennom fasen 15-30 år for kullene som følger etter i løypa.

Også videre opp mot 55-årsalderen tappes Sunnmøre et par prosentpoeng gjennom flytting, i denne fasen gjelder både for menn og kvinner. Denne tendensen er imidlertid avtakende og kanskje i ferd med å forsvinne for de siste par årskullene som er blitt 55 år. Årskullene født etter 1950 har imidlertid klart bedre flyttebalanser enn forgjengerne på 40-årstrinnene.

Hva så med de eldre og med dødeligheten? I 30-årsfasen fra man er 55 år til 84 år tappes Sunnmøre betydelig svakere ut enn landsbefolkningen. Mens 74 prosent av mennene og 50 prosent av kvinnene for de siste årskullene er forsvunnet på grunn av dødeligheten på landsbasis, er tallene for Sunnmøre 70 prosent og 45 prosent. Dette er omtrent som i Romsdal. Både der og på Sunnmøre (og i fylket som helhet, men ikke for Nordmøre) fordeler mindre tap av eldre seg på lavere dødelighet enn i landet ellers og en liten netto innflytting. Det er en litt tilbakeflytting blant eldre til disse delene av fylket.

Aldersskjevheter i 2002 og 25 år før

Til tross for at folketallsutviklingen i eldrefasene bidrar til høyere vekst for de aktuelle gruppene enn for landet som helhet, har ikke Sunnmøre fått utviklet noen spesielt gammel befolkning, sammenlignet med fylket for øvrig. I hovedsak skyldes dette at påfyllingen nedenfra på aldersskalaen har vært sterkere på Sunnmøre enn i de andre områdene, spesielt gjennom høyere fruktbarhet og sterkere barneinnslag lenger fram i tid. Sunnmøre hadde i 2002 ennå ikke kommet opp i situasjonen med underrepresentasjon av barn, slik som de to andre fogderiene, og for så vidt også slik som fylket som helhet hadde, med hensyn til de yngste av barna (0-3 år).

Aldersskjevhetene for Sunnmøre har ikke endret seg mye fra 1977 til 2002. Strukturen er i hovedsak den samme. Innslaget av eldre i alder 60-85 år har økt en del, men det endrer ikke hovedinntrykket av en jevnt representert alderssammensetning. På begge tidspunkter var (som allerede antydnet) barn og unge under 25 år overrepresentert, omkring 10 prosent i 1977 og omkring 5 prosent i 2002. Innslaget av den yngste voksgenerasjonen fra 25 til 50 år var på begge tidspunkter 5-10 prosent under landsgjennomsnittet. Med så lite tegn til endring på aldersskalaen under 50 år, er det bare å konstatere at Sunnmøres befolkningsutvikling forløper i svært så jevne spor. Et tilsvarende inntrykk for fylket som helhet (jf kap. 2) bærer i seg sterk påvirkning fra Sunnmørsbefolkningen. De to andre regionene gir ikke samme hovedinntrykk.

De største avvikene fra 1977 til 2002 gjelder alderssegmentet 60-85 år, hvor eldreinnslaget på Sunnmøre har økt klart. Mens denne aldersgruppen var underrepresentert i 1977, og regionen var kjennetegnet ved å ha en klart ung befolkning, er gruppen i 2002 fra 65-årsalderen av blitt 5-10 prosent overrepresentert. Noe virkning har derfor den svakere tappingen av eldre gjennom lav dødelighet og litt netto innflytting nødvendigvis måttet gi. Gruppen over 90 år er imidlertid betydelig overrepresentert i 2002, og det var den også 25 år før. I 1977 var aldersgruppen 65-75 år (til tross for underrepresentasjon) av historiske årsaker noe sterkere representert enn de som var litt yngre. Antakelig er det dette, i kombinasjon med lav dødelighet, som forklarer det spesielt høye innslaget av eldre over 90 år i 2002. Når situasjonen var den samme også 25 år før, er det imidlertid også en indikator på at området faktisk kan ha en betydelig underdødelighet i forhold til på landsbasis.

Utsikter til vekst og fall fra 2002 til 2012

Sunnmøre er den delen av fylket hvor befolkningsutsiktene viser seg sterkest. Over store deler av aldersskalaen er utsiktene til vekst og fall fram mot 2012 sammenfallende med utsiktene for landsbefolkningen eller en anelse sterkere. I likhet med utsiktene for fylket som helhet er utsiktene sammenfallende for de aldersgruppene som har nedgang i sikte, altså gruppen som i 2012 vil være 25-35 år, og for deler av pensjonistene. Når det gjelder de siste er det sågar mindre nedgang enn på landsbasis å spore for de fleste årskull som kommer i 80-årene. Anslagene ligger også over landsutsiktene for aldersgruppen 55-65 år, hvor de eldste i 2012 utgjøres av en del av de store etterkrigskullene.

Gruppene med svakere utsikter til vekst enn på landsbasis kommer som for fylket som helhet og som for Nordmøre og Romsdal for aldersgruppene 15-25 år og 40-55 år, altså som følge av at dagens barnefamilier kommer opp i disse aldersgruppene. I motsetning til for delene lenger nord i fylket er det vekst i sikte på alle ungdomstrinnene, og også på flere av trinnene for de middelaldrende. Alle områder i fylket har bare svak vekst eller tilbakegang i sikte på de trinnene i 40-årene hvor landsutsiktene peker mot omkring 10 prosent vekst. Dette trekket gjør seg altså gjeldende i alle regioner i Møre og Romsdal, sterkest på Nordmøre og med nokså likeartede utslag på Sunnmøre og i Romsdal.

I løpet av tiåret 1992-2002 fikk Sunnmøre oppjustert sin demografiske vekstkraft gjennom økte flyttegevinster eller reduserte flyttetap på alle alderstrinn unntatt på trinnene på de tre trinnene fra 32 til 34 år. Tiårsfasene som endte opp på disse trinnene (som rommer den mest flytteaktive fasen i 20-årene) er altså de eneste som fikk svekket flyttebalansen i forhold til før 1992. Størst tiårig oppjustering kumuleres i løpet av familiefasene opp mot 40-årstrinnene og 50-årstrinnene. Dette er små systematiske forbedringer i flyttebalansen gjennom de livsfasene som vi tidligere har sagt nærmest er i balanse. Når vi kumulerer jevne og små årlige bidrag fra ti årskull som følges gjennom en aldersfase, framkommer det altså likevel en synlig trend som går i en og samme retning. På tilsvarende måte: Avtakende dødelighet har løftet anslagene for vekst og fall for de eldre over 80 år noe opp, men dette er ikke like systematisk og klart som for de andre delene av fylket.

5.1 Ålesund økonomiske region og Ålesundsregionens utviklingsselskap

Den økonomiske regionen Ålesund hadde ved inngangen til 1977 et folketall på 75.537 innbyggere. I løpet av de 25 årene fram mot 2002 økte folketallet til 83.852, det ga en vekst på 11,0 prosent. Samarbeidsorganet kalt Ålesundsregionens utviklingsselskap, som består av de samme kommunene uten Sykkylven og Stranda, hadde ved inngangen til 1977 et folketall på 64.419, som i løpet av 25-årsperioden økte til 71.723 innbyggere. Veksten uten disse to kommunene var dermed 11,3 prosent, altså litt sterkere. Veksten for de to kommunene var 9,1 prosent, som også ligger godt over fylkesgjennomsnittet. Sett i forhold til landsveksten på 12,1 prosent har vekstnivået for Ålesund-regionen vært over 90 prosent av nivået på landsbasis. Dette er dermed fylkets klart sterkeste vekstområde. I gjennomgangen videre kommenterer vi situasjonsbilder og forløp for de to overlappende regionene i store trekk parallelt.

Flyttelekkasjer og flyttegevinster over livsløpet

De 20 siste årskullene som hadde gjennomlevd aldersfasen 15-30 år var for **menn** blitt tappet med 12 prosent gjennom flytting i gjennomsnitt. Vi finner samme resultat for de to

regionene for menn. De siste to årskullene fikk det laveste flyttetapet med kun 6 prosent gjennom fasen. De som følger etter i løypa, som ennå ikke er blitt 30 år, ligger an til på nytt å få større tap, opp mot nivået det har ligget på tidligere. Et nytt fenomen framtrer imidlertid ved at årskullene født etter 1970 ikke i det hele tatt er blitt tappet noe ut fram til 24-årstrinnet. Fraflyttingen har imidlertid skutt fart etterpå, slik at gevinstene ser ut til kun å bli midlertidige. En slik forskyving av gevinst og tap over livsløpet er en effekt av at flere menn født etter 1970 har tatt utdanning. Fenomenet har gitt seg et spesielt sterkt utslag i Ålesundregionen, medregnet Sykkylven og Stranda.

For **kvinner** er det en klarere trend med hensyn til hvordan flyttelekkasjene gjennom fasen 15-30 år framtrer, og det er også større forskjeller mellom de to avgrensningene av regionen. Lavest flyttetap finner vi i utviklingsselskapet, en sterkere flyttelekkasje i Sykkylven og Stranda trekker altså flyttetapet for den økonomiske regionen opp. Tapet for de ti siste kvinnekullene er i den økonomiske regionen i gjennomsnitt 18 prosent og i utviklingsselskapet 16 prosent, fulgt gjennom fasen 15-30 år. For de ti foregående kullene lå lekkasjen på 12 og 10 prosent, altså omtrent som for menn. Til forskjell fra menn ligger flyttelekkasjene an til å bli klart mindre for de årskullene som følger etter i løypa, spesielt i utviklingsselskapet. Også for kvinner unngås det flyttetap opp mot 24-årstrinnet, men først for senere årskull (født 1974). Også dette er en utdanningseffekt. Det kan se ut som om regionen vinner til seg noen flere kvinner (eller reduserer flyttetapet for dem) i forbindelse med dette.

Ikke i noen andre regioner er det tilsvarende forskjeller mellom kjønn, med hensyn til i hvilken retning flyttelekkasjene beveger seg. Med i betraktningen har vi at kjønnsforskjellene for de siste kullene på 30-årstrinnet er så langt mye større (18 mot 6 prosent for de siste par årskullene). Antakelig kan utviklingsforskjellene for menn og kvinner tolkes som sterk tendens til utjevning mellom kjønn. Økende utdanning virker generelt utjevne på de tradisjonelle forskjellene i flytteatferd mellom kjønn.

For **barnekullene** er det ingen forskjell mellom de to overlappende regionene. Gjennom fasen fra 0 til 15 år har det vært økende flyttegevinster å spore gjennom siste generasjon. Fra omtrent balanse for de fem første av de siste 20 årskullene som har gått ut av oppvekstfasen, er gevinsten for de siste kullene oppe i 7 prosent. For dagens barnekull ligger det an til en økt gevinst framover, kanskje opp mot 10 prosent i et 5-10 årsperspektiv. Situasjonen er ikke så veldig forskjellig fra hvordan det ligger an for fylket som helhet. Som for de andre regionene og også for fylket som helhet skjer det ikke så mye med flyttebalansen gjennom aldersfasen fra 30 år og opp i 40-årene. For kvinner kommer det en liten gevinst på et par prosentpoeng, for menn holdes lekkasjenivåene stort sett uendret. Dette er et hovedtrekk de fleste steder.

Aldersskjevheter i 2002 og 25 år før

Aldersstrukturen i Ålesund-regionen og utviklingen i den fra 1977 til 2002 kan i store trekk beskrives i lignende ordelag som for Sunnmøre som helhet. Dette skyldes naturligvis til dels at regionen utgjør to tredeler av fogderiet, men det skyldes også at aldersskjevhetene også sør på Sunnmøre slår ut til de samme sidene over aldersskalaen. Her er imidlertid utslagene litt sterkere, men det kommer vi tilbake til ved gjennomgangen av samarbeidsregion SSR.

Også aldersskjevhetene og utviklingen av dem for den Ålesund økonomiske region og for samarbeidsregionen uten Sykkylven og Stranda kan i helt store trekk beskrives under ett. Likheten skyldes naturligvis også her stor grad av geografisk overlappethet. Men det er noen forskjeller som når de "lukkes ut" fra regionen som helhet rendyrker bildet av aldersskjevheter og utviklingen av dem for samarbeidsregionen.

Før vi refererer disse bildene, nevner vi de fire forholdene som per 2002 skiller Sykkylven og Stranda fra resten av Ålesund-regionen: De to kommunene har langt flere eldre over 90 år – en mye større overrepresentasjon enn de øvrige kommunene, og de har i motsetning til regionen for øvrig et overrepresentert innslag av personer i alder 65-70 år (dette er barn av den store generasjonen som er i ferd med å dø ut). Videre har de underrepresentasjon av middelaldrende i 40-årene, for hvem regionen for øvrig har en liten overrepresentasjon. Til slutt: De har langt flere barn i alder 0-2 år. Nullåringene er 25 prosent overrepresentert i Sykkylven og Stranda, i regionen ellers viser innslaget for dem som ble født i 2001 "bare" en overrepresentasjon på 5 prosent. Det høye innslaget av nullåringer i de to kommunene hever overrepresentasjonen for Ålesund-regionen som helhet opp til 8 prosent. Dette er den største forskjellen i aldersinnslag mellom disse to sterkt overlappende Ålesund-regionene.

Så til bildene for regionen som helhet: Innslaget av barn og unge under 20 år, som var 10-15 prosent over landsgjennomsnittet i 1977, er klart mindre overrepresentert i 2002. Men i motsetning til distriktsområder flest er det altså overrepresentasjon. Innslaget av den yngste voksgenerasjonen fra 25 til 50 år var på begge tidspunkter 5-10 prosent under landsgjennomsnittet, altså nøyaktig det samme som for Sunnmøre som helhet.

Som for Sunnmøre kommer det største avviket fra 1977 til 2002 på alderssegmentet 60-85 år, med et klart økende eldreinnslag. Mens aldersgruppen i 1977 var underrepresentert, og regionen var kjennetegnet ved en ung befolkning, er gruppen i 2002 fra 65-årsalderen av blitt 5-10 prosent overrepresentert. Gruppen over 90 år er imidlertid betydelig overrepresentert i 2002, og det var den også 25 år før. Et resonnement som vi også tok med for Sunnmøre som helhet: Aldersgruppen i 70-årsalderen år var i 1977, til tross for underrepresentasjon, av historiske årsaker sterkere representert enn de som var litt yngre. Antakelig er dette i kombinasjon med lav dødelighet det som forklarer det spesielt høye innslaget av eldre over 90 år i 2002. Når situasjonen var slik også 25 år før, er det imidlertid også en indikator på at området faktisk kan ha en betydelig underdødelighet i forhold til på landsbasis. Det finnes imidlertid også en annen forklaring her: Etter 25 år har hver barnegenerasjon rykket opp i foreldrenes aldersgrupper. Høyt innslag i foreldregenerasjonen gir høyt innslag i barnegenerasjonen i områder hvor mye variasjon i flyttingene senere i livsløpet ikke ødelegger det hovedbildet som dannes av lokalisering i etableringsfasen. I Ålesund-regionen kan det se ut som om en slik generasjonseffekt har gjort seg gjeldende.

Utsikter til vekst og fall fra 2002 til 2012

I likhet med for Sunnmøre som helhet: Over deler av aldersskalaen er utsiktene til vekst og fall fram mot 2012 sammenfallende med utsiktene for landsbefolkningen eller litt sterkere. Unntaket er også for Ålesund-regionen den veksten som følger av at dagens barnefamilier eldes. Størrelsen på årskullene som inngår i de gruppene i forhold til forgjengerne er mindre enn på landsbasis. For aldersgruppen 25-30 er det imidlertid mindre nedgang i sikte enn på landsbasis, og for gruppen 30-35 år utsiktene omtrent som på landsbasis. For deler av pensjonistene som kommer opp i 80-årene er det som for Sunnmøre som helhet mindre nedgang å spore enn i landet som helhet. Vekstutsiktene for regionen ligger også over landsanslaget for gruppen 55-65 år, hvorav de eldste i 2012 vil utgjøres av en del av de store etterkrigskullene.

Gruppene med utsikt til vekst på landsbasis kommer som for fylket som helhet og som for Sunnmøre som helhet ut med klart svakere vekst i sikte fram mot 2012. Dette gjelder aldersgruppene 15-25 år og 40-55 år, og vekstsvikten følger av at dagens barnefamilier i forhold til i landsbefolkningen er mindre enn de som skulle opp på disse alderstrinnene ti år før. Som i fylket ellers er det tilbakegang i sikte på noen alderstrinn mellom 45 og 50

år. Denne er imidlertid ubetydelig, sammenlignet med for eksempel utsikten for Nordmøre.

I løpet av tiåret 1992-2002 har Ålesund-regionen fått oppjustert sin demografiske vekstkraft gjennom økte flyttegevinster eller reduserte flyttetap på alle alderstrinn unntatt ett, nemlig på 34-årstrinnet. Tiårsfasen 24-34 år er altså den eneste som har svekket flyttebalansen i forhold til før 1992. Svekkelsen skyldes en så sterk økt fraflytting på 24-25 årstrinnene i begynnelsen av perioden, at den som for de andre fasene er blitt rettet opp igjen senere. Dette litt spesielle fenomenet gjelder både for Ålesund økonomiske region og for Ålesunds samarbeidsregion. Også for Sykkylven og Stranda er styrket vekstkraft en hovedkonklusjon, selv om noen flere aldersfaser enn den ene, også noen familiefaser, som ga svekket vekstkraft i løpet av tiåret.

Størst tiårig oppjustering av utsiktene for regionen kumuleres gjennom ungdomsfasene, og ikke som for Sunnmøre som helhet i løpet av foreldrefasene opp mot 40- og 50-årstrinnene. Gjennom de tre aldersfasene 15-25, 16-26 og 17-27 år er vekstkraften fra 1992 til 2002 blitt hevet med 10-13 prosentpoeng for begge de overlappende regionene. Mye av dette skjedde midt i perioden, da årskullene var i 20-21 årsalderen. Dette tyder på at regionen har fått nye godt av forhold som har med utdanningsutviklingen å gjøre. Det kan være at flere har tatt utdanning i regionen og blitt boende, men det kan også være at flere har blitt i regionen og fått arbeid, uten å reise bort for å ta utdanning. Så tydelige utslag ser vi ikke andre steder i fylket, men Ørsta/Volda har tendenser i samme retning.

Avtakende dødelighet har løftet anslagene for vekst og fall for de eldre over 80 år noe opp, men som for Sunnmøre som helhet er ikke dette like systematisk registrert som for de andre delene av fylket. På noen alderstrinn svekkes til og med utsiktene litt. Liten systematikk i dette framtrer gjerne i regioner hvor dødeligheten er lav fra før.

5.2 Samarbeidsregionen SSR, med Ulsteinvik og Ørsta/Volda

Samarbeidsregion SSR utgjør omtrent en tredel av Sunnmøre. Fra inngangen av 1977 til 2002 økte folketallet fra 42.712 til 44.897, en vekst på 5,1 prosent. Samarbeidsregionen utgjøres av de to økonomiske regionene Ulsteinvik og Ørsta/Volda. Ulsteinvik har omtrent 60 prosent av befolkningen og har også hatt størst vekst i 25-årsperioden: Folketallet økte med 6,7 prosent, fra 24.685 til 26.350 innbyggere. Ørsta/Volda økte fra 18.027 til 18.547 innbyggere, en vekst på 2,9 prosent. Vi skal gå gjennom SSR-regionen og de to økonomiske regionene simultant.

Flyttelekkasjer og flyttegevinster over livsløpet

Flyttelekkasjene for **kvinner** gjennom aldersfasen 15-30 år har ligget stabilt på 28 prosent i gjennomsnitt for de 20 siste årskullene både i SSR-regionen og i begge de økonomiske regionene. Det er ikke mulig å trekke ut verken endringstendenser eller regional variasjon. For **menn** er var bildet det samme for de første ti av de siste 20 årskullene som har fylt 30 år: Det gikk 22 prosent tapt gjennom flytting i begge regionene og totalt. Senere ble flyttetapet mindre i Ulsteinvik og større i Ørsta/Volda. For de siste ti kullene kom tapet ned i 19 prosent i Ulsteinvik og opp i 25 prosent i Ørsta/Volda. For SSR-regionen betydde dette ingen endring.

Stabilitet ser også ut til å prege kullene som følger etter, det vil si for de som ennå ikke er blitt 30 år. På 25-årstrinnet var lekkasjene gjennomgående mindre enn for forgjengerne men flytting i siste halvdel av 20-årene forserer fram det samme nivået som før.

Dette er store flyttelekkasjer, på nivå med lekkasjene for Nordmøre som helhet. Det ser heller ikke ut som om de rettes så mye opp igjen videre fram i familiefasene. Tapet for kvinner reduseres fra 28 til 25-26 prosent gjennom flytting fra man er 30 til 44 år. Det skjer både for Ulsteinvik og Ørsta/Volda. For menn økes imidlertid flyttetapet ytterligere med et par prosentpoeng i begge regionene, det vil si opp til 24-25 prosent for de kullene hvor tapet fram mot 30-årstrinnet hadde vært stabilt. Dette er altså det varige flyttetapet i perspektivet "fra barn til voksen".

Barneflyttingene har også vært svært stabile i dette området. For alle de siste 20 årskull som passerte 15-årstrinnet har det kommet en flyttegevinst på 4-5 prosent i gjennomsnitt i begge regioner og for SSR totalt, uten noen trend å øyne i utviklingen. Familieflyttingene ser ut til å øke kullstørrelsene på denne måten også for de barnekullene som ennå ikke er fylt 15 år. Alt i alt peker denne regionen, både i sum og Ulsteinvik og Ørsta/Volda hver for seg, ut som den regionen i fylket som har de mest stabile tapene og de mest stabile gevinstene som følge av flytting gjennom ulike livsfaser.

Aldersskjevheter i 2002 og 25 år før

Aldersstrukturen i SSR-regionen har større avvik fra landssammensetningen enn Ålesund-regionen, men utslagene går i samme retning. Overrepresentasjonen av barn og ungdom er større her, og betydelig større for 25 år siden. Dette var det Ulsteinvik som bidro mest til i 1977, i 2002 er det et høyt innslag av tenåringer i Ørsta/Volda som bidrar mest. Tenåringene er 15-20 prosent overrepresentert i SSR-regionen i 2002, i Ørsta/Volda opp mot 25 prosent. Innslaget av ungdom i alder 17-22 år er høyere i 2002 enn det var i 1977. Dette har å gjøre med høgsolen i Volda (til tross for at studentene ikke melder flytting).

Ulsteinvik har imidlertid et høyere innslag enn Ørsta/Volda av barn under 10 år, slik de også hadde før. Overrepresentasjonen er imidlertid halvert i løpet av disse 25 årene. Alt i alt har SSR-regionen fortsatt overrepresentasjon av barn på alle alderstrinn (unntatt nullåringene), mens Ørsta/Volda har fått en liten underrepresentasjon av barn i alder 0-3 år. SSR-regionen har likevel et hovedpreg av "gammel distriktsprofil" i alderssammensetningen, altså med innslag av barn på de fleste alderstrinn liggende over landsgjennomsnittet.

Med til "distriktsbildet" hører at voksenbefolkningen mellom 25 og 65 er underrepresentert. Slik er det i SSR-regionen i 2002, mens alle helt opp til 80 år var underrepresentert i 1977, og sterkere enn i Ålesund-regionen. I motsetning til Ålesund-regionen er innslaget av personer allerede fra 40-årsalderen høyere i SSR-regionen nå enn for 25 år siden. Ålesund-regionen beholdt nivået nær landsinnslaget helt opp til 60-årsalderen. Forskjellen innebærer at SSR-regionen ikke har fått fylt opp like mye på nedre del av aldersskalaen gjennom flytting og fødsler som Ålesund-regionen.

En litt mer detaljert gjennomgang over aldersskalaen: Aldersgruppen mellom 25 og 40 år er mest underrepresentert, omtrent 10 prosent i SSR-regionen som helhet, og uten store forskjeller mellom Ulsteinvik og Ørsta/Volda. Med unntak for de som er i alder 25-30 år, er ikke gruppen blitt så mye mer underrepresentert i 2002 enn den var i 1977 i SSR-regionen som helhet. I Ulsteinvik er innslaget litt høyere i 2002 på en del alderstrinn i 30-årene, i Ørsta/Volda er inntrykket et noe svekket innslag av unge voksne. På trinnene rundt 30 år har Ørsta/Volda 18-20 prosent færre enn i landsbefolkningen, mens Ulsteinvik har 10-12 prosent færre.

Fra 40-årstrinnet og opp til 65-årsalderen har SSR-regionen kun en liten underrepresentasjon. Ørsta/Volda har en jevn struktur på denne gruppen, alle aldersinnslag ligger tett oppunder landsinnslagene. I Ulsteinvik er aldersskjevhetene større, med høyere innslag

av personer på noen trinn omkring 50-årsalderen enn i de yngre og eldre gruppene. Omkring 55-60 år det spesielt lavt innslag i Ulsteinvik, dette setter sitt preg også på SSR-regionen som helhet. Disse skjevhetene i Ulsteinvik for personer mellom 45 og 60 år er spesielle, det er ingen tydelig tendens til noe lignende på Sunnmøre ellers. Antakelig må det forklares lokalt, i forbindelse med når det ble rekruttert mye og lite til industrien i regionen.

Økningen i innslagene av eldre i alder 65-85 år, som er betydelige i Ålesund-regionen, er ikke så kraftige på denne delen av Sunnmøre. Dette henger sammen med at Volda/Ørsta og Ulsteinvik både trekker i hver sin retning, og har helt ulike profiler for de eldre og med ulike utslag med hensyn til hvor tilveksten har vært sterkest. Igjen er det Ulsteinvik som har den mest spesielle aldersprofilen. Regionen er i 2002 litt underrepresentert av personer i 70-årene, som til gjengjeld er godt overrepresentert (10-15 prosent) i Ørsta/Volda. I Ørsta/Volda har innslaget økt nesten like mye som i Ålesund-regionen fra 1977 til 2002. Ulsteinvik har imidlertid høyt innslag av årskullene som i 2002 er i alder 65-70 år, i Ørsta/Volda er innslaget av disse som i landsbefolkningen. For SSR-regionen som helhet utlignes disse forskjellene til et jevnere bilde, med en 5 prosent overrepresentasjon av alle mellom 65 og 80 år. En slik jevnhet kan tolkes som om Ulsteinvik og Ørsta/Volda i sin tid (fra 1945 til 1960) fordelte disse 15 årskullene av lokalbefolkningen mellom seg ved etablering og lokalisering, men med varierende fordelingsnøkkel i løpet av perioden. Styrende for dette var som antydning rekruttering til de ulike virksomheter i regionene, antakelig med et visst preg av konkurranse. Dette er små årskull født på 1930-tallet, som det var bruk for alle steder i gjenreisningen etter annen verdenskrig.

Aldersgruppene fra 80 år og over er overrepresentert i 2002 i SSR-regionen. Igjen har Ulsteinvik en litt spesiell struktur, ved at noen årskull i 90-årsalderen er underrepresentert. Nok en gang får vi et inntrykk av at rekrutteringen til Ulsteinvik har vært sterkt svingende. I Ørsta/Volda er det et markert eldreinnslag (25-40 prosent fra 85-årsalderen av), men dette er ikke mer enn det var i 1977. En stor generasjon har dødd ut, og en stor generasjon har overtatt de eldstes plass. I Ulsteinvik er overrepresentasjonen på sitt største omkring 10 prosent, for aldersklassene midt i 80-årene. Generasjonen som har dødd ut siden 1977 var heller ikke så veldig stor i Ulsteinvik, med unntak av de som da var over 90 år. For SSR-regionen som helhet vises et bilde med høyt innslag av personer midt i 80-årene, og høyere enn det var i 1977. Innslaget av personer over 90 år er imidlertid mindre i 2002 enn det var i 1977. Dette er det utviklingen i Ulsteinvik som bidrar mest til.

Utsikter til vekst og fall fra 2002 til 2012

Selv om aldersstrukturene i SSR-regionen er en del forskjellig fra de vi ser for Ålesund-regionen, er utsiktene for vekst og fall i de to hovedregionene på Sunnmøre likevel mer sammenfallende, og altså mer lik utsiktsbildet for Sunnmøre som helhet. Det er imidlertid større forskjeller mellom utsiktene for Ulsteinvik og Ørsta/Volda. Disse to regionene til sammen har altså utsikter som i større grad følger av utsiktsbildet for Sunnmøre som helhet.

For å begynne med de unge voksne som det blir færre av på landsbasis (i alder mellom 25 og 35 år): For SSR-regionen følger utsiktene til fall omtrent nedgangsbølgen på landsplan, altså med utsikt til 15-20 prosent tilbakegang på 8-10 av alderstrinnene. Bak dette bildet skjuler det seg imidlertid utsikter til mindre tilbakegang i Ørsta/Volda og et betydelig sterkere fall i Ulsteinvik, slik utsiktene framtrer i utgangspunktet. Trekker vi inn trendutviklingen for årskullene som er inne i de tiårsfasene som legges til grunn, får vi utsikter til større fall enn på landsbasis i begge regionene og dermed også for SSR-

regionen som helhet. Trendene peker mot at det kan bli hele 25-30 prosent færre i alder 28-35 år i regionen i 2012 enn det var i 2002.

Også for den andre gruppen som har nedgang i sikte på landsbasis, pensjonistene i alder 70-85 år, har SSR-regionen et klart mindre fall i vente enn landet som helhet. Denne gang er det Ulsteinvik som løfter utsiktene opp, mens Ørsta/Volda har nedgangsutsikter som faller i tråd med eller er litt sterkere enn utslaget på landsnivå. Slik var det også for Ålesund-regionen. Disse bildene justeres ikke av trendutviklingen, slik som nedgangen for de unge voksne.

De øvrige delene av alderskalaen fra 10 år og over har vekst i sikte på landsnivå. Slik er det også i SSR-regionen, med unntak av tre isolerte alderstrinn i annen halvdel av 40-årene. Utsiktene for aldersgruppen 45-50 år er, som vi har vært inne på flere ganger, spesielt svake i Møre og Romsdal, med utslag nær sagt nesten alle steder i fylket. SSR-regionen er imidlertid den regionen som i absolutt minst grad bærer preg av dette. Og det er utsiktene for Ulsteinvik som representerer avviket. Ørsta/Volda og Ålesund har litt tilbakegang i sikte her, men likevel ikke på langt nær så mye som Nordmøre og Romsdal. Ulsteinvik har altså andre utsikter i utgangspunktet enn fylket for øvrig. Et blikk på trendutviklingen for årskullene som er inne i disse tiårsfasene endrer ikke dette bildet.

Veksten som på landsbasis kommer gjennom barnegruppen til de vi nå har omtalt, de som i 2012 vil være i alder 10-25 år, viser svakere utsikter for SSR-regionen enn på landsbasis (og svakere enn for Ålesund-regionen). Dette gjelder både for Ulsteinvik og Ørsta/Volda. For Ørsta/Volda er det til og med tilbakegang i sikte på noen alderstrinn i utgangspunktet. Trendutviklingen trekker utgangsforventningene her ytterligere litt ned.

Utsiktene til vekst i aldersgruppen 55-70 år, som skriver seg fra de store etterkrigskullene, varierer omkring landsbølgen for SSR-regionen som helhet. Utsiktene her er altså litt svakere enn for Ålesund-regionen, som har sterkere vekst enn etter landsutsiktene i vente. For de yngste i denne aldersgruppen har Ulsteinvik litt sterkere vekstutsikter enn Ørsta/Volda. Ørsta/Volda har imidlertid litt sterkere vekst i sikte for de aller eldste, altså gruppen over 85 år. SSR-regionen eldes sterkere enn landet, ved at vekstutsiktene for aldersgruppen 85-95 år i sum er større enn på landsbasis. Det samme gjaldt også Ålesund-regionen og hele Sunnmøre.

En liten analyse av hvordan utsiktene er blitt justert i perioden 1992-2002 viser følgende: For SSR-regionen som helhet har utsiktene blitt justert ned på utgangstrinnene 26-34 år, og mye ned på de tre trinnene 31-33 år. Økende flyttetap gjennom ungdomsfasene som ender opp på disse alderstrinnene (som rommer de fleste trinnene i 20-årene) i løpet av det foregående tiåret er altså årsaken. På de fleste andre alderstrinn har det imidlertid bare skjedd små justeringer i positiv retning. Små endringer i familieflyttingene har så vidt styrket utsiktene litt. Dødelighetsnedgang i løpet av tiåret har imidlertid bare gitt seg utslag i enkeltjusteringer, og altså ikke hevet utsiktene for hele eldregruppen som sådan.

Også i denne analysen kommer Ørsta/Volda og Ulsteinvik noe ulikt ut. Nedjustering av utsiktene for de unge voksne skriver seg nesten utelukkende fra økte flyttelekkasjer i Ulsteinvik. For Ørsta/Volda er det kun på 32- og 33-årstrinnet at utsiktene er blitt svekket. Til gjengjeld er utsiktene for Ørsta/Volda blitt svekket litt gjennom flytteeendring i barnefasene, med noe nedjustering spesielt på de første barnetrinnene. Ørsta/Volda har fått oppjustert mer vekstkraft for de eldre som følge av dødelighetsnedgang enn Ulsteinvik.

6 Seks kommunegrupper etter hovednæring

Kommunene i Møre og Romsdal er inndelt i seks grupper etter næring. Vi går ikke like detaljert gjennom næringsgruppene som for de geografiske regionene, men oppsummerer noe av informasjonen for fem av gruppene. Den siste gruppen består kun av kommunene Frei og Tingvoll, som har hatt så ulik utvikling at det har liten hensikt å kommentere så mye.

En del kommuner på Sunnmøre pluss Sunndal inngår i første gruppe, kalt **Industri og bergverk**. I disse har folketallet i sum økt med 6,7 prosent fra 1977 til 2002, altså mer enn for fylket som helhet. Ved inngangen til 2002 hadde disse kommunene 39.734 innbyggere. Aldersstrukturen viste en typisk distriktsprofil i 2002, og med den forskjell fra 1977 at barneinnslaget var blitt betydelig lavere - ned mot innslaget i landsbefolkningen, og ved at befolkningen i alder 60 år og over var blitt overrepresentert. Det var ikke tilfellet i 1977.

Flytting gjennom ungdoms- og etableringsfasen har tappet de fleste årskull med 20-25 prosent, begge kjønn sett under ett. Her kan det ventes mindre flyttetap framover, ved at årskullene som følger etter i løypa har pådratt seg mindre flyttelekkasjer enn de foregående på mange av 20-årstrinnene. Barne- og familieflyttingene har gitt vekst i hele perioden. Årskullene har fra de ble født til de var 15 år økt med 5-7 prosent gjennom flytting. Dette ser ut til å bli resultatet også for dagens barn.

Utsiktene framover, slik de framtrer gjennom størrelsen på årskullene i 2002, er svakere enn for fylket som helhet. Fram mot 2012 ligger det an til noe sterkere nedgang i aldersgruppen 25-40 år, omtrent den samme veksten er i vente for barnegruppene, og omtrent ingen oppgang i foreldregruppene i alder 40-50 år. Det kan imidlertid ventes sterkere vekst i aldersgruppen 50-60 år enn i landsbefolkningen, og langt sterkere vekst for de aller eldste (over 85 år). Nedgangen i pensjonistgruppen 70-85 år ligger an til å bli som i lands- og fylkesbefolkningen. Gruppen mellom 60 og 70 år ligger an til svakere vekst enn i fylket og i landet.

De rene **primærnæringene** utgjøres av kun tre kommuner – Norddal, Tustna og Smøla. Folketallet har gått ned med 16,2 prosent fra 1977 til 2002. De tre kommunene hadde til sammen 5279 innbyggere ved inngangen til 2002. Aldersprofilen er lite endret i løpet av perioden, det framtrer en ekstrem distriktsprofil. Gruppen mellom 25 og 40 år er og har vært omtrent 30 prosent underrepresentert, og barna deres 10-15 prosent underrepresentert. Noen tenåringskull er fortsatt overrepresentert, mens innslaget av eldre fra 60-årsalderen av stiger opp mot 60-70 prosent overrepresentasjon for de eldste..

Flyttelekkasjene gjennom ungdoms- og etableringsfasen har ligget mellom 35 og 45 prosent for alle årskull i siste generasjon. Det ser ikke ut til at dette endres noe særlig, lekkasjene til de etterfølgende kullene på lavere alderstrinn går i samme spor. Barne- og

familieflytting har heller ikke gitt disse kommunene flyttegevinst de siste årene. For de siste sju barnekullene som har passert 15 år, har flyttetapet vært 3 prosent. For tidligere årskull var det gevinst, men det går et generasjonsskille ved barnekullene født i 1980. Det går imidlertid også et skille ved barna født i 1986. Det ligger an til at tapene igjen kan snu seg til gevinst fra 1986-kullet av.

Utsiktene fram mot 2012, basert på forholdet mellom kullstørrelsene i 2002 og ti år før, peker mot nedgang over hele alderskalaen opp til 50 år. Nedgangsutsiktene er ikke kraftigere for aldersgruppen omkring 30 år, som det ventes nedgang for på landsbasis. Det blir imidlertid vekst i aldersgruppene mellom 50 og 70 år, slik som i landsbefolkningen. Etterkrigskullene er store også her. Det blir færre eldre over 70 år, og betydelig nedgang av personer i 80-årene. Utsiktene peker mot en nedgang på 30-40 prosent på mange alderstrinn. Dette vil redusere den sterke overrepresentasjonen av eldre som disse kommunene har i 2002.

Tredje kommunegruppe er **Varehandel, hotell, restaurant, finans, og forretningsmessig tjenesteyting**. Her samles byområdene i fylket – med Ålesund, Molde og Kristiansund, pluss noen få av de nærmeste nabokommunene. Gruppen innehar 35 prosent av befolkningen i fylket. Folketallet ved inngangen til 2002 var 87.488, og veksten siden 1977 var 9,0 prosent. Aldersstrukturen i byområdene avviker ikke så mye fra landsbefolkningen. Vi ser imidlertid en generasjonslinje, ved at ungdom omkring 20 år, deres foreldre i 40-årene og deres besteforeldre i 70-årene er litt overrepresentert. Ellers er det underrepresentasjon, unntatt for barnegruppen, som har innslag som i landsbefolkningen. Den eneste forskjellen fra strukturen i 1977 er at innslaget av eldre fra 65 til 85 år er blitt betydelig større.

Det har vært en liten flyttelekkasje gjennom ungdoms- og etableringsfasen. På 35-årstrinnet hadde mellom 5 og 10 prosent av kullstørrelsen gått tapt gjennom flytting, for årskullene i siste generasjon. Det ligger imidlertid an til en klar bedring i dette. Årskullene som nå er i 20- og begynnelsen av 30-årene har betydelig mindre lekkasjer og for de siste er det sågar gevinster å spore. Hvis ikke fraflyttingen skyter fart på høyere alderstrinn, kan bykommunene få en gevinst gjennom fasen 15-35 år, for årskull født på 1970-tallet. Tidligere hadde disse kommunene flyttelekkasje i barne- og familiefasene. Dette har imidlertid snudd til en gevinst på et par prosent for de siste 7-8 barnekullene fra de ble født til de var 15 år. Det går et tydelig generasjonsskille ved 1980-kullet. For barn født etter 1980, og spesielt for de minste barna (født fom. 1989) ligger det an til høyere flyttegevinster. Dette generasjonsskillet motsvares av det tilsvarende negative skillet for primærnæringskommunene.

Utsiktene fram mot 2012 viser at disse kommunene ligger an til å få mindre tilbakegang enn landsbefolkningen i aldersgruppen 25-40 år. Det blir imidlertid mindre vekst for barnegruppene enn i landet, men større enn for fylket som helhet. Foreldregruppen i alder 40-55 år ligger imidlertid ikke an til vekst i bykommunene. Det er imidlertid svært mange i etterkrigskullene her, som gir utsikt til sterkere vekst enn i landsbefolkningen i aldersgruppen 55-65 år. Høyere opp på alderskalaen er avvikene fra landsutsiktene små, med unntak for de aller eldste over 90 år. Her blir eldreveksten svakere enn både i fylket og i landet. Siden de eldre allerede i 2002 ikke er overrepresentert, peker utsiktene dermed mot en foryngelse av befolkningen i byområdene i Møre og Romsdal.

Fjerde kommunegruppe kalles **Blanding primærnæring og industri**. Her finner vi tre kommuner helt nord på Nordmøre, de fleste av kystkommunene mellom Kristiansund og Molde, pluss kystkommunene ytterst på Sunnmøre. Til sammen gikk folketallet tilbake med 0,9 prosent fra 1977 til 2002 i disse kommunene, altså omtrent stillstand. Ved

inngangen til 2002 var det 53.165 innbyggere i gruppen. Med uendret folketall rendyrker bildet av aldersskjevhetene i 1977 og 2002 vridningen i aldersstrukturen i 25-årsperspektivet. Vi ser to moderate, men likevel klare distriktsprofiler, og med det generelle trekket av svekket barneinnslag i løpet av perioden til stede. Alle under 20 år var godt overrepresentert i 1977, i 2002 er hele gruppen 0-9 år på landsgjennomsnittet eller litt under. Voksengenerasjonen fra 20 til 50 år er og var underrepresentert, men innslaget i aldersgruppen 40-55 år er likevel sterkere enn før. Også innslaget av eldre er generelt blitt høyere, men det er først fra 85-års alderen av at overrepresentasjonen overstiger 15 prosent. Bak utviklingen med et uendret folketall har det skjedd en liten vridning i aldersstrukturen i aldrende retning.

Flyttelekkasjene gjennom ungdoms- og etableringsfasen har vært høye og påfallende stabile. For de fleste av de 20 siste årskullene som har gjennomlevd fasen 15-35 år, er 25-27 prosent av kullstørrelsen gått tapt. Dette er ikke langt unna landsgjennomsnittet for periferikommuner flest. Det ligger heller ikke an til noen bedring i disse flyttelekkasjene framover, årskullene som følger etter i løypa går i samme spor. Barneflytting gjennom fasen 0-15 år har i det lange løp gitt disse kommunene en gevinst på jevnt over 5-7 prosent. Barnekullene som ennå ikke har nådd 15 år, ligger an til å få gevinster av samme størrelsesorden. En liten påminning: Når barneinnslagene likevel avtar, både i disse kommunene og i andre deler av fylket som har netto innflytting av barn, skyldes det at en avtakende andel fra kull til kull av landets barn blir født i Møre og Romsdal. Lavere andeler av årskullene er dermed i flytteprosessen over tid.

Utsiktene for disse kommunene fram mot 2012 viser, som for primærnæringene, at det nesten ikke på noen alderstrinn er vekst i vente i befolkningen under 50 år. Tilbakegangen for de unge voksne i alder 25-40 år blir klart større enn i fylket totalt og i landsbefolkningen. Noen årskull i 40-årene ligger an til nullvekst. Høyere opp på aldersskalaen følger utsiktene for denne gruppen i stor grad utsiktene på landsnivå, litt mindre vekst for etterkrigsgenerasjonen.

Neste kommunegruppe består av kommuner klassifisert som **Blanding varehandel, hotell, restaurant, finans, forretningsmessig tjenesteyting, og industri/bergverk**. Her inngår de mindre tettstedene i fylket, med Ørsta og Volda, Vestnes og Rauma, Eide og Surnadal. Fra 1977 til 2002 økte folketallet med 2,7 prosent, det var 49.827 innbyggere i gruppen ved inngangen til 2002. Også her viser aldersprofilen et moderat distriktspreg på begge tidspunkter. Barneinnslaget er mindre redusert enn i fylket ellers, det er kun innslaget av barn i alder 0-3 år som er blitt redusert. Gruppen 25-40 år er blitt litt sterkere underrepresentert på de 25 årene. Høyere opp på aldersskalaen har innslagene økt. Overrepresentasjonen av eldre gjør seg ikke veldig sterkt gjeldende før fra 80-årsalderen av. Slik var det også 25 år før.

I disse kommunene har flyttelekkasjen gjennom ungdoms- og etableringsfasen økt i løpet av siste generasjon. Dette er typiske mindre senterkommuner, som altså ikke har klart å opprettholde sitt tidligere innflyttingsnivå. Blant annet skyldes det sviktende innflyttingspotensial, ved at barna i økende grad vokser opp andre steder. For årskullene født etter 1960 har lekkasjen på 35-årstrinnet for begge kjønn under ett ligget stabil på 22 prosent. For kullene født tidligere lå gjennomsnittstapet gjennom fasen rundt 17-18 prosent. For etterfølgende kull ser det ut som om lekkasjene kan legge seg et sted i mellom, nær 20 prosent. Det ser altså ikke ut som om disse senterkommunene i fortsettelsen i særlig grad blir rammet av at barna i økende grad vokser opp i større avstand til sentrene. Familieinnflytting har gitt disse kommunene en vekst på 5-6 prosent i barnekullene fra de ble født til de var 15 år. Denne gevinsten ser ut til å kunne øke litt framover. Dette er i tråd med at barneinnslagene ikke er så mye redusert: Vi konkluderer:

Det er en kombinasjon av reduserte lekkasjer i etableringsfasen og økende gevinster av familieinnflytting å spore i disse kommunene.

Utsiktene fram mot 2012 avviker ikke så mye fra fylkesbildet, gjennomgående er vekstkraften noe svakere over hele den nedre delen av aldersskalaen, som for fylket er det noe vekst i sikte blant tenåringene og for aldersgruppen foreldrene tilhører. Høyere opp på aldersskalaen går utviklingen i takt med variasjonene på landsnivå, med unntak av kanskje en litt større nedgang i pensjonistgruppen mellom 70 og 85 år. Aldersprofilen utsettes dermed ikke for noen spesielt sterk aldring i det kommende tiåret.

7 Avslutning

Når vi har gått gjennom disse demografiske indikatorene for flere sett av regioner, har det slått oss at Møre og Romsdal på mange måter er et nokså homogent fylke. Selv om Nordmøre gjennomgående kommer ut med litt svakere indikatorer enn Sunnmøre og Romsdal, er det ikke vesensforskjell i hvordan utslagene er. Det samme inntrykket gjør deg enda sterkere gjeldende når vi ser på de økonomiske regionene og samarbeidsorganene.

En del av grunnen til dette er nok at de fleste regionene består både av senterkommuner og mer perifere kommuner, slik at vi får skjult en del av de aller mest lokale forskjellene. En del av disse kommer imidlertid mer fram i kapittel 6, hvor kommuner med ikke veldig ulik næringsstruktur samles. Antakelig hadde vi fått fram enda større forskjeller om vi hadde rendyrket sentralitet.

Næringsgruppen som inneholder de tre byene med noen nabokommuner inneholder en stor del av fylkets mest sentrale kommuner. Det mangler kanskje to eller tre nærkommuner til byene. Kommunegruppen viser antakelig ”det beste nedslaget” som befolkningsutviklingen i landet har kunnet avsette i Møre og Romsdal. Det er ikke overraskende at også byområdene har hatt flyttelekkasjer i ungdoms- og etableringsfasen. Slik er det i de fleste byer av samme størrelsesorden og beliggenhet i landet ellers også. Det overraskende er at disse tre byområdene til sammen har mulighet for å få redusert disse lekkasjene betydelig, og kanskje snudd dem til en liten gevinst, innen 1970-tallskullene kommer opp i 35-årsalderen. Dette er det ikke mange andre mellomstore byområder som har utsikt til.

Det skal bli spennende å følge utviklingen i byområdene i Møre og Romsdal videre i årene som kommer. Som sagt i kapittel 6 ligger det allerede i utgangspunktet an til en lavere tilbakegang i disse byområdene enn i landet, som følge av at 70-tallskullene rykker opp på de alderstrinnene 60-tallskullene står i dag. Med bedre flyttetrender vil disse utsiktene justere seg ytterligere opp. Det er altså flere trekk som til sammen peker i retning av at byområdene i Møre og Romsdal kan bli blant de områdene i landet som minst blir påvirket av nedgangen i den unge voksenbefolkningen i det kommende tiåret.